

מתולדותיו

מענינו. ע"כ שאביך הלא הוא מהחסידיים והמה מרחיקים הלימוד הלזה באמרם כי הוא מאזהרת חז"ל מנעו בניהם מן ההגיון אף כי פירוש האמת לא כן הוא ויען כי קצת מהמרקוקים המה מתנגדים על דרך החסידות ומהם גם גדולי וגאוני ארץ אשר צווחו ככרוכיא על דרך החסידות והמה באמת יראי השם ע"כ הרחיקו אותם כת החסידים ואינם רוצים ללמוד מספריהם ואף כי הרבה מגדולי ישראל חברו חיבורים בחכמת הרקדוק החסידים מרחיקים א"ע מזה ע"כ תראה בחכמתך שלא יודע לאביך מהספר הנוכחי וגם לא יודע לו ולמלמד ילך כלימודך כזה ותלמד כהצנע ואין לך יפה יותר מהצניעות וכאשר תבין תראה כי כל דברי דספר המה מתוקים מדבש ונופת צופים וימתקן לך בכמה מקומות פי' רש"י ז"ל ופסוקי תנ"ך ואז בוודאי תהי' לי לאוהב נאמן כי תעשה חיל ויעלה טבעך בעולם וטוב לך כזה יבבא. ומסר לו הספר הזה ולקח והצניע אותו כהעל' שעל בית אביו ולמד שם איוז דפיס כהעל' הנ"ל ביום יעשי"ך כאשר הי' חפשי מהשיעורים שלמד אצל המלמד שלו בכל השבוע כהעל' וביום ועשי"ך טב לבית אביו אשר דר מחוץ לעיר למד כזה הספר שני פעמים בעש"ך. ובעבור שני שבועות הנ"ל נסע אביו ז"ל לעיר פרעמישלאן לחסות בצל הרה"ק וכו' ר' מאירל זלה"ה כי כן הי' דרכו תמיד ליסע בכל פעם להרה"ק וצ"ל להוביל את כסף מעשר אשר נהג כל ימי חייו להפריש מהירוח ניתן תמיד החצי מהמעשר להרה"ק ר' מאירל זצ"ל הנ"ל וחצי השנית נתן להרה"צ ר' שלמהלי ז"ל מאוזערנא ובעת נסיעתו שאל את אאמו"ר הרה"ג וכו' זצ"ל אם ירצה ליסע עני יהסכים ינסעי שניהם והי' אז בזמן אשר הרה"צ הנ"ל ישב על ארץ על ספסל נמוך ובחושך בחדר חדרים כמעט וימש חושך שקיבל עליו כעת אשר הרה"ק וכו' מרוזין ולה"ה הי' במאסר יריסא וקיבל עליו לישב בחושך על כרעי המטה שבע שנים וכן עשה והי' אז הזמן הלזה בארץ בא אבי זקניי ז"ל עם אאמו"ר ולה"ה לבית הרה"צ ז"ל הי' חושך כמעט שנפל על הרה"צ ז"ל לולי שהחזיקו ואחזו בידו מי שהי' רגיל ומורגל שם וידע מזה וכאשר הי' א"ז ז"ל על מפתן הבית נפל בדעתו אם אולי נכון ליתן כעת להרה"ק הנ"ל את כל מעות המעשר שיש לו כעת אי רק החצי כהרגלו עד כה וכאשר בא להבית אמר חתף הרה"ק הנ"ל כזה הלשון: משה בעניווער נכן הי' שם א"ז ז"ל קלעהרט צי ואל ער געבין דאס גאנצע געלד פון מעשר כאירן אָדער וויא ער איז זיך תמיד נוהג נור די העלפט איז דען נאָך דאָ א גרעסערער אָרימאָץ וויא מאיר ונתן כל הכסף ממעשר לידו וכאשר ברכו בברכתו כפי הנהוג אמר אבי זקניי ז"ל להרה"צ שיאציל ברכתו הטובה על בנו הוא אאמו"ר ז"ל והקריב אתי להרה"צ ולקח הרה"צ והושיבו בין ברכיו והסיר את הכובע עם היארמעלקע מעל ראשו ומישש את ראשו ושאל אותו אם הוא מגלח ראשו יען כי הלא אביך זקיןך אשר שמו בקרבך הי"ד שלום ז"ל נהג את עצמו לגלח את ראשו ע"כ מהראוי שתנהג גם אתה כן וכן מישש את פאותיו אם דמה כשיעור יאמר לו אביך זקיןך הנ"ל לא חתך מהפאות כל ימיו והוא סגולה לאריכות ימים ע"כ תנהג גם אתה כן ולא תקצוץ מהפאות כל ימך ותאריך ימים ואח"ז הניח ב' ידיו הקדושים על ראשו הנמולה והתחיל לצעוק בקול גדול בני אל חלך בדרך אחם מנע רגליך מנחיתכם כי יגליהם לרע יורצו וימהרו לשפוך דם וחזר ושנה ושילש כמה וכמה פעמים הפסוק בקול גדול והזק עד אשר סמר שערוה ראשו כמסמרים וכשרו נעטה הדודין וכמו חרב פיפיות עבר מראשו יעד רגליו מגדול הפחד מההלהבות של הרה"צ ז"ל כי דבריו היו כנחלי אש ושהה בחזרת הפסוק הנ"ל כי הי' אז ילד צעיר לימים הרגיש כל דבריו כי דבריו היו כנחלי אש ושהה בחזרת הפסוק הנ"ל כמה פעמים כמו רבע או חצי שעה ואח"כ כאשר נשקט מעט אמר לו כזה הלשון: מיי קינד זאָלסט נישט הערין קיינעם וואָס מען וויל דיך אָהן רעדן זאָלסט לערנין דקדיק אָדער אָנרערע זאָכן נור אַללעס לערנין וואָס דיין טאַטע וועט דיר הייסען אין זאָלסט תמיד פיעגין פריהער דיין טאַטען אוב מען מען דאָס לערנין וויל מען וויל דיך אָראָב פיהרען פון רעם יודישען וועג זאָלסט קיינעם נישט הערין נור זאָלסט דיך פיהרען ווי דיינע עלטערן פיהרען זיך אין ווי דיינע ויידעס האָבען זיך געפיהרט ואז תחזוק ותראה הצלחה בלימודך ותעלה מעלה מעלה ותהי'

מתולדותיו והנהגותיו של הגהמ"ח ס"ק רשכבה"ג מוהרש"ם זצוק"ל אב"ד בערזאן

בעושהש"י:

אמר המוציא לאור ספר דרכי שלום אחרי כי רבים גם שלימים משתוקקים ונכספים ואוותה נפשם לדעת פרשת גדולת מרדכי כי גדול מרדכי ליהודים ורצוי לכל אחיו לא אמנע טוב מבעליו ואציג פה בהתחלת הספר איוז דברים מהתנהגותו ומעשיו ותהלכותיו ויראו עין בעין כי ממש הופיע רוח הקודש באהלו ואף כי בדורותינו חדל כל חזון בחלום דיברו בו ולפעמים גם במראה ולא בחידות ולא אכחד תחת לשוני כי מעט המה פה כטפה מן הים כי הרבה נאכד ונשכח ממני מחמת רוב הרפתקאות דערו עלי מעת התחלת המלחמה הנוראה עד כה ומעט מועיר אשר המה עוד חרוצים וחוקים עלי זכרוננו ומהגם כי הלא לפרוט כל דרכי שלום אין די באר ולא סיפק פירושותא ואך רק למען רוות נפש כמהה וצמאון נקטה נפשי בקצרה והן אף כי כמה דברים אשר כבר נאמרו בספר תכלת מרדכי על התורה*) נשנו פה יען כי שם המה בשינוי ואנכי אציג פה כפי אשר בזכרוננו ששמעתי מפיו הקדוש ועוד גם זאת למען לחבר את האהל והי' אחד ועוד כה שלישיה כי הספר הנ"ל אינו כנמצא רק אחד בעיר ושנים במשפחה ע"כ הנני מדפיסם עוד הפעם לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל:

חה החלי:

א) כאשר הי' ככן שש או שבע שנים כבר הי' לו שם בין החיים כמאמר החכם גם במעלליו יתנכר נער ומאמר חז"ל בוצין בוצין בקטפי ידיעה למד אצל מלמד א' ירא השם ושם הי' אז כעת ההוא גם מלמד א' מהמשכילים ונודע ומפורסם דרכי המשכילים מאז גם עתה לתפוש נערי בני ישראל להטותם מני הדרך דרך התורה והיראה ולנטוע בלבם רוח העת והזמן וכשמעו שמע הטוב של אאמו"ר הרה"ג וכו' ולה"ה הולך וגדול התחיל בחלקלקות שפתיו לדבר אל לבו דברי פיתוי באמרו הכי יש לך יד בחכמת הרקדוק הלא החכמה הלזו נחון מאור לידע דרך הלימוד כי בלא זה אי אפשר להבין פשט מכמה וכמה פסוקים ורבים מגדולי וגאוני ישראל חברו ספרים הרבה כזה וכמה דיו נשפך על זה וגם רש"י הקדוש ולה"ה האריך בפירושו על התורה בחכמה הלזו ואין תוכל להבין מאמר ברש"י אם לא תדע ותבין הפרטים והכללים מחכמה הלזו ועתה אין אתה יודע עד מה אבל כאשר תגדל והיית לאיש תבין מה חסרת ואז הי' חסרון מבלי להמנות ומעוות שלא יוכל להתקן והקולר יהי' תלוי בראש המלמד שלך שלא למד אתך אבל כזה לא תמלא ידיעתך כי גירסא דינקותא נשאר חקוק לעד ולא כן במלאת הימים ע"כ איעצך ויהי' ד' עמך וחזקת והיית לאיש אנכי אלמדך אך מקום אפתח לך הפתח והשער הא לך ספר הלזו ומשם תלמד הדרך אשר תלך לבוא אל החכמה פנימה ואח"כ אלמד עמך עיקרי החכמה ותשבשע נחת ועונג ואז תבין כל מאמרי חז"ל היטב הדק. ואך דבר קטן אבקש ממך שתעלים מאביך את אשר דברתי עמך שלא יודע מזה ותצניע את הספר הלזו

*) כוונתו על ספר תכ"ם הנוכחי שיצא ראשונה בשנת תרע"ג ע"י אאמו"ר הגאון החוקר והמקובל מוה"ר יצחק ללה"ה ובתחלת הספר כתב הקדמה קצרה בלשון "כן יכבר אב" ושם הביא קצת תולדות מאמו"ר ס"ק רשכבה"ג מוהרש"ם זצוק"ל. ואכמ"ל יותר.

לראש על ישראל כל ימיו ותאריך ימים זכור נא את כל דברי וטוב לך, ואביו הנ"ל כאשר שמע וראה כל זה עמד משתומם ולא ידע מה נתהוה בזה וכאשר לקחו ברכת הפיריה מהרה"צ זצ"ל התרה בו עוד הפעם בני זכור היטב שלא תשמע לשום אדם ולא תלמוד בשום ספר מבלי ידיעת אביו ובלי הסכמתו כי רצים אחריו להדריך ולהטות אותך מדרך הטוב ואין דורשים טובתך הרחק מפתח ביתם וצא תאמר להם ותורם כמו דוה שקץ תשקצם. ובכואם החוצה גזר עליו אביו ז"ל שיספר לו את כל אשר קרהו ולא יחדר דבר או חצי דבר כי הלא לא כתבם על לא דבר צעק הרה"ק ז"ל מעמקי הלב ודבריו יצאו כגחלי אש ודקרו כמדקרת חרב ספר נא לי את כל ואין אני חושד את המלמד שלך שאתה לומד אצלו כי מכיר אנכי אותו לירא שמים ואולי נטמן ארבו בקרבו ומתלבש כפנחס ועושה מעשה זמרי הלא מוכרח אנכי לידע וסיפר לו כל המעשה איך שהמלמד המשכיל הנ"ל פיתה אותו בדברי מוסר שיתחיל ללמוד מעט דקדוק ומסר לו ספר אחד הוא תלמוד לשון עברי והרכבה בשבח המחבר והכי הי' איש ירא השם ורק יען שאביו מהבנת החסידים ולא יסכים שתלמוד כספר הנ"ל אבל הוא יודע האמת כי הכיר את האיש המחבר ואין בו שום חשש מינות ח"ו ונתתי לו אמן ולמדתי איוו דפין מהספר הזה וכאשר שמע אביו ז"ל זאת אמר עתה נודע לי מה שאמר הרה"צ כי רוה"ק דיבר בו כי מחבר הספר הלזה וגם המלמד המה מכת ש"צ ימ"ש ומעתה לא תדבר עמו שום דיבור ואח הספר אדון כשריפה לקיים ובערת הרע מקרבך וכן עשה תיכף כבואו לכיתו וקיים דברי ועצת הצדיק ז"ע ועכ"י:

ב) אחר עבור כשני שנים לקחו אביו ז"ל ונסע עמו להרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין וזה"ה והי' אז כפי חשבון ככן חשע שנים וביקש אביו ז"ל מהרה"צ הנ"ל לברך אותו ואמר להרה"צ הנ"ל הלא בני זה הוא מתמיד ולומד היטב ע"כ יברך אותו הרה"צ שיעלית בלימודו ויתמיד בריאותו. פנה אליו הרה"צ ז"ל ואמר לו בני אבין מהלל אותך שאתה לומד היטב ובהתמדה אמור לי הפשט מהגמרא שדורשים חז"ל את הפסוק את ד' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים ושחק כי הבין שמשחמא ברצון הצדיק לאמור לו מה, ואמר לו הרה"צ אני אפרש לך הפשט הוא כן לרבות ת"ח שגם התלמידי חכמים הלומדים התורה הקדושה צריכים לירא מהשם כ"ה ומעתה זכור נא את הפירוש הלזה כל ימין ואז תצליח בלימודך ובכל דרכיך ובירך אותו ברכה הגונה (אבל אני אינו זוכר את הברכה שברכו):

ג) סדר לימודו הי' בימי עלומיו בהתמדה גדולה ט"ז שעות במעל"ע ארבעה דפים גמרא עם תוס' בעיון היטב וט"ז דפים גמרא ותוס' פשוט וטור וב"י וש"ע עם כל נושאי כליו וכל המפרשים אפי' מאחרון שבאחרונים שהי' בימיו אז. וכן נהג כל ימי חייו אפי' בעת זקנתו עד יום הסתלקותו כי אמר אין בית המדרש בלא חידוש. בימי עלומיו בעת לימודו בלילות הארוכים חשש לכל ירדם ויישן אחרי אשר נדדו שינה מעל עיניו כמה לילות המציא לעצמו תחבולה יפה נעץ מסמר בתקרת הכית אשר למד שם וקשר חבל ראש האחד בהמסמר וראש השני קשר בחזקה בשיער פיאותיו וכאשר השינה התחילה לענות אותו וגרדם מעט ונענע בראשו אז נתק החבל את שערותיו ולא הניח אותו לישן. כן הנהיג א"ע עד אשר הרגיל א"ע להיות עד כל הלילה וההרגל נעשה טבע ולמד כל הלילות מבלי תרדימה ושינה וגם לעת זקנתו אף כי הי' חלוש בטבע לא ישן בלילה רק כל היותר עד שעה 3 אף כי רובו ככולו הלך לישן בשעה אחד עשר ופעמים הרבה בשעה שנים עשר וביום ישן לכל היותר כמו חצי שעה וגם זה רק נים ולא נים כל ימיו.

ד) כאשר נשא את אמי מורתי הרבנית תנצב"ה הבטיח לו אבי זקני ז"ל אבי אמי מזונות על שלחנו כמה שנים אך כעבור זמן של"ח אמי זקנתה א"ס אמי תנצב"ה עזב את שלחן חתונתו ז"ל ועקר דירתו לעיר מולדתו היא עיר זלאטשוב ובהימים שור בבילקאמין אצל

חתונת הנ"ל למד בהתמדה גדולה ושם לילות כימים כדרכו וגם נהג א"ע בפרישות גדולה וחסידות במקוואות קרים (פאלאנקים) ובגלגול שלג כמה פעמים במסירת נפש ועוד סיגופים ועינוים ובכל זה לא עברה עליו אף רגע חרא בלי לימוד התורה הקדושה בקדושה ובפרישות בלילות כימים ובעת אשר חזר לעיר מולדתו עם אמי מורתי הרבנית תנצב"ה ודר שם עשה לו בית מסחר ומר"מ ואמי הובילה את המסחר והוא גם הוא הי' בעזרתה מעט בהחנות וככ"ז גם בעת עסקו בהמו"מ למד בהחנות א"ס הי' לו מעט פנאי ואז חזר על כל הארבעה שו"ע ארבע מאות פעמים (כן שמעתי ממנו הרבה פעמים ולא אדע אם אמר הארבעה שו"ע עם הטור וב"י או רק השו"ע בעצמו) ואמר כי שמע שחושדים אותו שלקח בלזם אבל באמת חושדים אותו ואין בו. אך קיים מאמר החכם חזון חזון ואל תצטרך לבלזם זאת הוא אמת יציב ואין חכם כבעל הגסיון וכדידי הוי עובדא. כן אמר כמה וכמה פעמים וכן ראו כי כל ימיו לא פסק פיי מגריסא אף רגע חדא וגם בעת נטילת ידיים חזר כל הלכות נט"י ובעת האוכל הלכות ברכת הפירות וברכת המזון וחמיר רחשו שפתיו בדברי תורה הן בחול והן בשבת חזר מ"ט שבת ומשניות והלכות שבת וכרגל הלכה הנצרכה לרגל בעת סעודתו בארוחת הצהריים ובערבית חוץ מה שלמד כימים אין די באר, ודכירנא כהיותו עוד דר בעיר יאוליוויץ כבוא חודש אלול פרש א"ע בכל החודש מביתו מבקר עד ארוחת הצהריים וישב כדר מסוגר כביהכ"נ דט"ס מכתר בטלית ותפילין וכמדומה שעסק אז בחכמת הקבלה ובכתבי האר"י הקדוש זלה"ה.

טבעו הי' מזג טוב ולא ציער שום אדם ואהב מאד תלמידי חכמים וקירב בחורים ללמוד וכל דבר חמור וקל בהוראה התייעץ עם כל אפי' עם צעיר לימים אשר חשב אילי יודע מה והראה לכל השאלות ותשובות ששאלו אותו לשמוע מה בפייה בזה ומשך בלשונו ובדיבורו הטוב את כל איש מגדולי וגאוני ארץ ונכבדי וראשי עם וחסידיים ואנשי מעשה ואפי' עם הולכי קדימה לא מנע א"ע מלדבר דברים היוצאים מן הלב למשוך לבם בסיפורי מעשיות מצדיקים ובהתנהגות העולם הפשוט ובמקרי הזמנים בעבר ובהווה את הכל ידע כי סוד ד' ליראיו והי' בקי גם בלשון לע"ז אף כי לא למד מעורר בלשונות הנ"ל בכ"ז כאשר נצרך לעת נגד השרים ואדוני ארץ להפיק מדברותיו נגדם בלשונותם דיבר כאחד היותר מלומדים והראה בכוחו כי הכל נרמז בחזקתו הקדושה וזאת נודע לכל כי כל מי ששמע מדברותיו הנעימים ומתוקים מדבש ונופת צופים לא נלאו מלשמוע ונבז לפנייהם כל אוכל ותענוגי העולם כי רוח קדשו בער בקרבם ויפה שעה אחת מכל תענוגי העולם ואין שמחה כהתרת הספיקות והוא גם הוא לא נלאה בשיבתו בחבורה מאיש סב וזקן עד יונק וגמולי חלב אהוב ואוהב ורחמן יך לבב ודובר שלום לכל אדם והי' באמת איש אשר רוח בו (ע"י רש"י) פרשת פנחס כ"ז פסוק ט"ו וי"ח) ועניו מכל איש וכיטל א"ע לפני כל כי תחזיק לכל טוב וגדול ממנו ובפרט בפני צורבא מרבנן או בן קדושים יהי' מי שיהי' קירב בכל כחו ומאורו ואך בעת אשר נגע בחילול השם או בעניי כשרות או אור כגבור מתניו ויצא בחרב ובחנית נגד כל לא נשא פנים לשום אדם. ופעם אחת אירע בעיר ברעזאן ביום א' דראש השנה בבקר קודם התפלה בא טבח אחד ויספר לו איך שטבח א' מחר אתמול בשר בלי ניקור (הוא אמר להשו"ב להגאון שמצוה גדולה אפי' לספר לשה"ר ולבדות דבר שקר מאחד על חברו למען יהי' פיזור ביניהם כי פיזור כו' נאה להם ונאה לעולם ובכל מקום שדר עשה תחבולות שיהי' מריבה בין הטבחים למען יודע מעשיהם) ושלא לקרוא בבתי כנסיות ובתי מדרשים שבכל העיר באזהרה אשר כל מי שקנה בשר אצל הטבח הנ"ל יביאנו לביתו לבדוק אם הוא כשר וגם קרא להטבחים שיבדוק את הבשר הנ"ל אם הוא מנוקד ואיים עליהם שיאמרו האמת כי א"ס לאו, יענשו כאשר יזמו לעשות לטבח הנ"ל וכן אם ישקרו ויברר אח"כ ששקר בפייה לטובת הטבח הנ"ל ג"כ יקנסו אותם ונודע הדבר שהקצב הנ"ל לא ניקר כלל את הבשר שמכר ביום ההוא וקרא להטבח הנ"ל לשאלו מה כפיו ע"ז וניקה א"ע מזה והטיל את המעשה על בנו ובא בנו הנ"ל מגולח הזקן ופחזו כמו נערי

הטבחים והתחיל לדבר. לקח אותו אמו"ר הרה"ג זלה"ה ורחפו החוצה אף כי הי' גבור חיל בכ"ו נפל עליו פחד ומורא ולא אמר דבר שלא לכבוד ח"ו והי' לפלא בעיני כל רואי זאת:

ה) חוץ ממסחר התנות הי' לו גם מסחר עם עצים שקנה ביער אצל אדון והוביל העירה למכור לאחרים והי' לו איש א' נאמן אשר עסק בזה שנטע בכל יום היערה להביא העצים ולמכור ובערב עשה חשבון כנהוג כן עשה זמן רב ואחר עבור זמן מה של"ח האיש הנ"ל ואחר עבור ימי האבל ר"ל בא האיש הנ"ל כחלום הלילה אליו ואמר לו שיתן לו הפתקאות ויסע היערה להביא העצים כפעם בפעם וידע כחלום שהאיש הנ"ל אינו בעולם ואמר לו הלא אתה אינך בעולם הזה לך למנוחתך כן הי' כמה וכמה פעמים ובכל פעם שחלם לו כן נתן גרות לטובת נשמת הנפטר הנ"ל וגם למד משניות עבורו ונתן צדקה כעד נשמתו של הנפטר הנ"ל ופעם א' בא כחלום ואמר לו תדע שמעתה לא אבוא עוד אליך כפעם בפעם כי מה שבאחי עד עתה הי' מחמת שהייתי בעולם התורה ל"ע כי לא הניחו אותי לכרא למנוחתי ודמיתי שאני בחיים והי' לי יסורים גדולים כי עשו לי עינים קשים ובכל פעם שנתח עבורי גרות ולמדת משניות ונתת צדקה לטובת נשמתו נתנו לי מעט מנוחה על איזו ימים ואח"כ הקיצו אותו והכו אותי מכות אכזריות אשר לא יכלתי שאת וברחתי לבינתך להמלט מהעינים הקשים ובכל עת שהזכרת אותי שאיני בחיים ונתת עבורי גרות הוקל לי מעט ושכבתי על משכבי כמעט מנוחה על איזו ימים ועתה אבשרך שכבר באתי למנוחות וכעת לא אבוא עוד אליך ועי"ז באתי לתת לך תורה ותשואות חן על אשר הטבת עמדי בכל פעם בלימודך כי תורתך חשוב מאוד בשמים והי' השם עמך ותעלה למעלה למעלה כאשר עשית עמדי חסד של אמת יגמלך השם כל טוב סלה וכאשר רצה להפריד ביקש ממנו שיספר לו האיקך הוא בעולם העליון אמר לו אף שאין מגלין דברים כאלו אף ליודעי ח"ן אך למענך אעשה ואספר לך איזו דברים והנה תדע שבעולם העליון יש ישיבות וחדרים וקבוצות כמו בעולם הזה וכל חבורה יש לה חדר מיוחד הקדושים יושבים בקתדראות יפים עד למאוד אשר עין לא ראתה ולומדים קבלה הגדולים בעלי הוראה גם המה יושבים בחדרים מיוחדים על תתכתי זהב בשוכבים באבנים טובות ולומדים פוסקים וכן לומדי גמרא ולומדי משניות ולומדי תנ"ך לכל חבורה וחבורה יש חדרים מיוחדים ואינם רואים זה את זה ואינם מתערכים זה עם זה רק כל א' בחדרו המיוחד נהנים מזיו השכינה וא"א לתאר גודל התענוג מכל א' ואחד ומי שלא למד בעולם הזה כלל ואין לו שום יד בלימוד וזכה למנוחתו עומד החוצה ושומע ע"י החלונות קול הלומדים כל א' לפי זכותו שזכה בעולם הזה והכין לו מקום שיוכל לעמוד שם לשמוע ולתאר את גודל התענוג מזה כאשר מניחים אותו לקרב להחלונות ולשמוע מפי הלומדים ולהביט בעין פקידא ולראות פני הלומדים כלפיד אש וממש שכינה שורה עליהם תקצר היריעה מהכיל ובאמת יפה שעה אחת מתענוגי העולם הבא תענוג הרוחני מאלף אלפים רבבות רכבה מכל תענוגי העולם הזה ואנכי לא זכיתי עוד שיניחו אותי להביט בעינים רואות כי לא כל אדם זוכה לראות איך שהקדושים ותלמידי חכמים אשר חורתם אמונתם בעולם הזה לומדים מפי הגבורה ומפי אליהו הנביא ז"ל כל א' כפי שיגע והכין לו בעולם התחתון אך בכל זה יש לי ג"כ תענוג רוחני אשר לא ישווה כל כסף וזהב וכל תענוגי העולם הזה ובוזי יבחו בעבור רגע אחד כשמוע אפי' רק הלימודים מבלי ראות פני הלומדים והצדיקים ויותר אין לי פנאי ורשות לגלות לך (ואח"כ שאל אותו האם ראה או יודע מה נעשה עם אמו וקינתי היכן מקום תחנונה ואמר לו שראה אותה משרתת אצל יהושע בן נון) ולקח ברכת פרידה מאתו ואמר לו שמעתה לא יבא עוד ולא יראה אותו עוד וכן הי' שמאז לא ראה אותו יותר:

ואו) תחלת נסיעתו להצדיקים הי' הרה"ק וכו' מו"ה שלום מבעלזא זצ"ל וי"ע ועכ"י ושם למד וקיבל הרבה ממנו ומוכירו כמה פעמים בשם אדמו"ר הגה"ק מוה"ר ש"ז זצ"ל אבד"ק בעלזא נע"י תשו' מהרש"ם ח"א סוסי' קל"ו ובהגהות על ספר חסידים אות כ"ו ובספר

תכלת מרדכי על התורה פרשה בהעלותך אות ד' ופרשה ראה אות כ"ז וע' כפ' נח אות ט"ו ובהסכמה על ספר מים רבים ועוד בכמ"ק.

ז) מעוררו הי' מואס ברבנות ולא עלתה על דעתו להשתמש בכתר הרבנות אף כי הכתר הי' הולמתו וגם אבותיו זלה"ה לא הי' רצונם שיעטרו אותו בכתר הנ"ל. ופעם א' שמעו מאיש אחד שדיבר עמו אודות הרבנות ורצו לשפוך עליו קומקום של חמין (כמאחז"ל מנחות ק"ט ע"ב) וולגו עיני אמו (היא אמי זקינתי תנצב"ה) דמעות כשמועה זאת ואמרה זו תורה וזו שכרה שישתמש בנה ברבנות שמקברת את בעלי' אי לי ראה בני פרי בטני אשר הנקטיו וגידלתיו ורוממתיו בכמה יגיעות יהי' כעת רב שהוא למורת רוחי והוא גם הוא בעצמו שגא ומאס ברבנות וקיים בעצמו ושגא את הרבנות וריחק אותה בשתי ידיים יכרת מפניה כמפני הארי והדוב ורק עסק במו"מ ורצה להנות מיגיע כפו וכל ימיו הי' נאנח וציער א' ע על אשר מוכרח להשתמש בכתר הנ"ל ואף גם לעת זקנתו בעת היותו בעיר בדעוון בשלום ובשלום אמר כמה וכמה פעמים שהשי"ת יעזור לו שיהי' לו איזו אלפים ר"כ בכדי שיוכל לפינס א"ע אפי' פת במלח ומים במשורה אזי יעזוב תיכף את הרבנות ויסע לארץ הקדושה ליטב שם על התורה בלי טרדת הזמן כי לא יוכל שאת את כל המשא הלז אשר העמיסו עליו. והסיכה אשר נסבב ההכרח אלצו לישא עליו את כל המשא הלז לקחת כתר הרבנות על ראשי היתה בשנת תרכ"ז בעת המלחמה אשר הי' בין מלך עסטרייך ובין מלך אשכנז ונצרך אז הרבה פסטי' לצרכי אנשי הצבא של מלך המדינה ושלה הוא פשתן הרבה על ידי מסילת הברזל לאיש הבינים (שפוריטאר) וקרה אסון שהמסילה נתקלקלה ונשארה עומדת בעיר קראקא ולא יכלה ליסע הלאה ועד שנחנקה נתהוה השלום בין המלכים האלו ונפל מחיר הסחורה עד לארץ עד שהוכרחו למכור הפשתן בזול שלא הגיע אפי' על ההוצאה שעלתה בעד מסילת הברזל והפסיד אז כל רכושו והוננו ונשאר כעירוס ובחוסר כל וטפלא תלוי ב"י וגם אביו ז"ל (הוא אבי זקני ז"ל) הפסיד אז הפסד גדול כעסק מסחרו עם י"ש ועלה ההפסד יותר מעשרה אלפים ר"כ אי זאת ההכרח אלציהו לבקש איזו מקום פינסה לפרנס ביתו והקרה השם לפניו אז והציעו לפניו עיר פאטיק ולאטי סמוך לבוטשאטש יב"ע"כ וגדר רצונו הוכרח לנענע בראשי ילמ"ר טיב ונתרצה:

ח) והנה אז הי' מרן אדמו"ר הרה"ק מטשארטקוב זלה"ה האדון מעיר פאטיק הנ"ל כי זאת נודע ומפורסם לכל שהרה"ק וכו' מרוזין זצ"ל בעת אשר ברח מארץ רוסיה מפני המסירה מבית המאסר ובא לגאליצא תבע המלך מרוסיה ממלך אסטרייך שיתחזיר לו את הרה"ק ז"ל הנ"ל לארצו וידון אותו כפי חוקו והמציאו להרה"ק עצה שיקנה איזו עיר או כפר והי' החזק שבאם הכורח מארץ אחרת למדינתו קנה לעצמו איזו מקום ונעשה אדון ובעל העיר אזי אין רשאים להרחיקו ולהחזירו לארץ ומדינה שברח משם וקנה אז עיר פאטיק ולפלא הי' שקודם שהרה"ק הנ"ל קנה העיר הנ"ל כתב הרה"ק ר' מאיריל מפרעמישלאן ז"ל מכתב בקשה לאנשי העיר פאטיק שנגמר בדעתו לעקור דירתו לעיר פאטיק ובקש מאתם שיקבלי אותו בסכר פנים יפות ובכבוד מכתב הנ"ל לעיר פאטיק היתה צהלה ושמחה ועשאי אסיפה וחתמו כתב בקשה שבכל מאורס ומאורס מחכים ומצפים לקראת בואו ויקבלו אותו בשמחה ובתפארת ומחולות וישב שאנן ושקט בכבוד גדול ושכרו עגלות ונסעו איזו בעלי בתים חשבים וספוגי העיר לבקשהו ולהובילו לעיר פאטיק וכאשר באו לבית הרה"ק לפרמישלאן ז"ל חזר מדבריו ולא רצה ליסע עמם באמרו הן אמת שברצוני הי' לעקור דירתי לעירכם יע' שראיתי כשמים אור גדול חופף על עירכם אבל עתה ראיתי שהאור הזה אינו עבורי ורק למי שגדול ממני הברכה. ובחזרתם שמעו שהרה"ק זצ"ל מרוזין קנה העיר הלז ומה נראה בחוש איך ריח הקודש הופיע אצלו בכל עת זי"ע. ואחרי שעלה הרה"ק מרוזין ז"ל השמימה נשארה העיר פאטיק בעוזבון להרה"ק מטשארטקוב ז"ל כי כן חלקו האחים הקדושים ז"ל ואיזו זמן הי'

הרה"ק ז"ל דר בעיר פאטיק הנ"ל ואח"כ עקר משכנו ותקע אהלו בעיר טשארטקוב ומצודתו הי' פרוסה לעיר פאטיק הנ"ל וכמעט כל אנשי העיר הי' כפופים ומסתופפים בצל הקדוש ז"ל ועי"ז מצא א"ע מחירב ליסע מקודם לטשארטקוב להסתופף ולהיות משוכתי שבת בצל הקדוש זלה"ה וליקח הסכמתו וברכתו כי הלא מצודתו פרוסה לעיר הנ"ל אך יען שהוא הי' זר בשם כי הי' מסתופף בצל הרה"ק ר' אייזיקל מזידיטשוב זלה"ה כנוודע ומפורסם מהחלום אשר הי' לו כאשר נדפס בספר תכלת מרדכי על התורה ע"כ לקח עמו את גיסו הר' חיים זיידען ז"ל להיות לו לפה ולמליץ כי גיסו הנ"ל הי' מאנשים החשובים בחצר הקדוש פנימה:

ויען שנודע לאנשי עיר פאטיק אשר הסתופפו בצל הרה"ק ז"ל שהוא מסתופף בצל הרה"ק מזידיטשוב ז"ל לא הסכימה לכם לתת המשרה לאיש אשר אינו מסתופף בצל רבם הקדוש וחפשו תחבולה שהרה"ק לא יסכים עליו ובקשר את הרבנית הצדיקת תנצב"ה אשת אדומ"ר קה"ק זלה"ה שהיא תראה להטות לב הרה"ק ז"ל שלא יסכים עליו ובכואה לחצר הקדוש לפני המלך ופתחה פיה באמרי' אמר לה הרה"ק ז"ל האברך הנ"ל הוטב בעיני מאוד ואני רוצה בו כי טוב תתי הסכמתי עליו מתת לאחר. וככ"ז כאשר ראה שהחסידים מבקשים תואנה והשמיטו א"ע מלחמות על הקאנסוס אף שרוב הבנין והמנין מאנשי החצר חתמו א"ע ע"כ לא רצה ליקח המשרה עליו מבלי הסכמת החסידים הנ"ל והלך להרה"ק ליקח ברכת הפרידה ושאל אותו הרה"ק ז"ל מפני מה נוסע לביתו כלי גמר והשיב אחרי שהחסידים של רבינו אינם מסכימים עלי איננו רוצה במחלוקת כי אם בהסכמת כל אנשי העיר ואמר לו הרה"ק ז"ל אין אני נותן לכם ברכת הפרידה כי אני בוחר אתכם ואני מסכים עליכם ואני רוצה בכם ואתן פקודתי לאנשים המסתופפים בצילי שיסכימו ויחתמו על הקאנסוס שלכם ולתת המשרה עליכם כי מצאתם חן בעיני ולא אתן הסכמתי לשום אדם זולת עליכם ואתם לכו לבית מלונכם ונראה דברי מי יקום וצדיק גזר וקיים הוא ז"ל מצוה לשמוע דברי חכמים והלך למלונותיו וכעבור איוז שעות באו כל אנשי העיר ובתוכם גם החסידים אשר הסתופפו באמנותם החזקה בצל הרה"ק ז"ל ואמרו יחי המלך מאן מלכא רבנן וברכת מז"ט ועל ידם צלוחית גדולה מלא יין והעמידו על השלחן והתחילו לבקש מוט ומחילה אולי פגעו בכבודו ח"ו שימחול להם וסיפרו איך שהרה"ק ז"ל שלח לקרוא אותם ושאל מה בפיהם ומה המעל ופגם אשר מצאתם בהאברך הלזה אשר אינכם רוצים לחתום על הקאנסוס ופחד ורעדה אחזתו בעת שאלתו ואמרנו לא ראינו ולא מצאנו שום עולה עליו ח"ו רק רצונינו לתת המשרה על איש שלומינו ואיוז מאנשי שלומינו ומחבורתינו אשר מסתופף בצל מרן אדונינו שליט"א והאברך הנ"ל שמענו שמסתופף בצל הה"צ מזידיטשוב ופתח אדונינו פיו הקדוש ואמר תדעו שהאברך הלזה מצא חן בעיני וכי הוא ראוי לאותו אצטלא וירא אנכי מתרעומות שלו ע"כ דעתי ועצתי שחסימו עליו ותבקשו ממנו שימחול לכם ושיעקור מלבו התרעומות שהי' לו עליכם כי אחס גרמתם לו עג"נ במה שלא רציתם לחתום עם שאר אנשי העיר ואם תאבדו ושמעתם אזי כל טוב יסובבכם כל ימיכם סלה. וכאשר שמענו מפיו הקדוש דברים כאלו סמר שערות ראשינו ואמרנו אם בארזים נפלה שלהבת מה יענו איזובי קיר. ואחרי שאדונינו פחדו יפחדו אנן מה נענה אחרינו ע"כ אנחנו מבקשים ומחלים פני כבודו שתמחלו לנו על אשר אולי פגענו ח"ו בכבודו כחוט השערה כי הלא לא עלתה על דעתנו לפגוע בכבודכם במרד ובמעל או איוז שנאה ח"ו רק לא נכחד בפניכם כי רצונינו הי' ליתן המשרה הלזו מעיריני לאיש אשר אנחנו מכירים שמסתופף בצל מרן הקדוש שליט"א, ועתה אין ועתה אלא תשובה אל יחר בעיניכם אנחנו נהי' נכנעים ונשמע את כל אשר כבודו יאמר ואנחנו מקבלים אתכם שתהי' ראש לעדתינו בסכר פנים יפות וקצין תהי' לנו כי השמלה הזאת תחת ידכם לאורך ימים טובים בטוב ובנעימים ואנחנו נהי' כפופים תחת כבודכם ונחשוב ליתן לכם פרנסתיכם בהרחבה כראוי ככבוד גדול ונתקבל לרב אבי"ד לשם ודר שם לערך חמש שנים בתוך הזמן הזה לא וזה

מאמנותו ומתמימותו ונסע פעמים בשנה להרה"צ מזידיטשוב. ופעם א' בשנתיים לטשארטקוב ובכ"ז אם הי' שאלה חמורה בבית וכחצר הרה"ק ז"ל מטשארטקוב פקד שישאלו את פי הרב מפאטיק, ועתה ראו מה הי' הדורות הראשונים מאתנו איך התנהגו בתמימותם כלי שום פנייה ח"ו הן הגדולים והן הקדושים כלבם כן פיהם זי"ע ועכ"י:

ט) אחר הסתלקות הרה"ק מוהר"ש אבד"ק בעלו זלה"ה התחיל להסתופף בצל הרה"צ וכו' מו"ה אברהמ'צי מסטרעטין ז"ל וסיפר הסיבה אשר בחר בו הי' כי בעוד הרה"ק מבעלו ז"ל הי' בחיים חיותו הי' הוא ז"ל מאוכלי על שולחן חמיו היא אבי אמי ז"ל בעיר בילקאמין ואבי זקני ז"ל הנ"ל הי' מהמסתופפים בצל הרה"צ מסטרעטין ז"ל. פעם אחת הי' הרה"צ הנ"ל משוכתי שבת בעיר בילקאמין ומשכנו הי' בבית החומה של אבי זקני הנ"ל הי' מוכרת אף נגד רצונו לילך לביהכנ"ס דשם להתפלל בצוותא עם חיתנו אצל הרה"צ ז"ל וכליל שבת התאספו החסידים אשר הסתופפו בצל הרה"ק מבעלו ז"ל ונכרי אוכר שמחר ביום השבת בבקר השכם כעלות השחר יתאספו ביחד ויתפללו בהקליו מבעלו ואח"כ יעשי קדישה רבא באמת לא בלשון סגי נהור ומשם ילכו יחדיו כל החסידים מבעלו לביהכנ"ס ששם יתפלל הרה"צ מסטרעטין ז"ל ויוכלו לעשות הוללות מהקולות אשר יעשה הרה"צ הנ"ל וכן הי' שהתפללו בבקר השכם, אך כאשר באו אח"כ לחצר ביהכנ"ס והתחילו להכן להעבודה הכבודה ושמעו את קול הרה"צ ז"ל בהתחילו לאמר הפזמון כרוך שאמר בקול החזק ובהנגינה שלו רעדו וחפזו ורחפו עצמותיהם וסמר שערות ראשם וקמו כמסמרים ורצו בהתלהבות גדול לתוך ביהכנ"ס ונפג יינם ושכחו אם כבר התפללו ומה שעבר עליהם ונעשו בריה חדשה והתפללו מחדש בצוותא עם הה"צ ז"ל הנ"ל ואז ראו ואמרו אין זה כי אם איש האלקים קדוש ואח"ז תיכף אחר הסתלקות הרה"ק מבעלו ז"ל נסע לסטרעטין וכפף את רישו לפניו וקיבל אותו לרב ומורה והסתופף בצילו כמה שנים עד הסתלקותו ועלייתו השמימה ותימיר ספר ממנו נפלאות עד אין מספר:

י) פעם אחת נסע להרה"צ הנ"ל על ראש השנה וזאת נודע לכל כי העיר סטרעטין היא עיר קטנה ואנשים בה מעט ונער יכתבם ואנשים המסתופפים בצל הרה"צ הנ"ל רבו כמי רבו ולא הי' מקום ללון והרכבה מהם לנו בחוץ ואמרו"ר הרה"ג וכו' זלה"ה לן בעת ההוא על עלי' אחת בבית מלוננו וכליל א' דר"ה נראה לו בחלום שאיש א' הקיצו משננו ואמר לי אם תרצה אראה לך את ספר הזכרונות ספרי החיים והמתים והראה לו רק דף אחד ואמר שיותר אין לי רשות להראות לך וראה בשם את יודעיו ומכיריו (וכן הי' בשנה ההיא) המתים והחיים לכל ישראל המעשה הזאת כבר נדפס בספר תכלת מרדכי על התורה בהקדמה של אחי הרב וכו' ז"ל אך הלא כבר מילתי אמורה כי בכיון אני מדפיסו עוד הפעם מחמת שהספר הנ"ל אינו כנמצא ועוד גם זאת למען לחבר את האהל והי' אחר:

יא) (אמר המו"ל תכלת מרדכי, דהשתא, נכד המחבר). אמנם דודי הרה"ג מוהר"צ ז"ל הביא כאן באות י"א זה הסיפור הידוע מהרה"ק מזידיטשוב זצ"ל באריכות, ובשינויים קלים ממ"ש אאמו"ר זלה"ה בספר הנוכחי בהקדמה לתכ"מ (בכ"ן יכ"ר אב) ובפרט מה שהוסיף דודי מה שהרה"ק הי' תמיד מברכו בברכה זו של אחא שלום בנפך וכו' וכו'. אבל כפי שנראה לענ"ד אהב אאמו"ר ז"ל את הקיצור, בפרט בסיפור זה, כמו שיראה הוראה בפנים כנ"ל. לכן השמטתי המעשה הלז ממ"ש דודי באורך גדול ב"אהל שם" כאן, ובדאי אתו הסליחה בקיימי בזה מצות כיבוד אב, לא להשתמש בלשונות תמיהות מאד בסיפור זה שבוירכות בפמליא שלמעלה וכן בדיבורים של הרה"ק מזידיטשוב שם בשמים, והמבין יבין... רק גם אני יכול לספר בזה שאבלח"ט נוכחתי שהיתה רבנית א' זקנה ידועה כשכונת מאה שערים פעם"ה ירשת"ו מלפני ארבעים שנה בערך, והיא היתה נכדת הרה"ק מזידיטשוב ונכדת

מתולדותיו

הה"ק מפרמישליאן זצ"ל וזיע"א ונודמנה פעם א' בכיה"ח ביקור חולים עם גיטתי (אשת אחי ר' אברהם יקיר ע"ה) וסיפרה לה כל המעשה הזאת ואמרה לה שהיא היתה (נערה צעירה) אז בבית זקנה הרה"ק מזריטשוב, והרה"ק יצא כנגד אומרו"ל וז"ל וכשראה את צורתו הקדושה שזו שהליץ עליה נפל והתעלף והביאווה הביתה. והיא ראתה זאת, כן סיפרה ע"ה.

יב) הרה"ג וכו' ר' יוסף שאול ז"ל חיבב אותו מאוד מאוד והוא ז"ל כאשר ה' בלבוב הלך לביתו ודבר עמו בדברי תורה כמה פעמים אליו וגם כתב הרבה תשובות ופעם א' ה' עם אמי מורתי תנצב"ה בלבוב אצל רופא וכאשר הוטב לה רצתה ליסע לבית הלכה היא להרבנית אשת הרה"ג ז"ל כי חשבה א"ע לקרובתה והוא גם הוא הלך עמה וה' בבית הרה"ג הנ"ל בחדרו וריכרו ארוכות וקצרות ופתאום קם הרה"ג מכסאו והלך מחדרו אל חדר אחר ונשתתה שם כחצי שעה והוא ישב על-מקומו והמתין עד ביאת הרה"ג בחזרה וכשאר שב הרה"ג ז"ל למקומו לקח ממנו ברכת הפרידה והלך לחדר הרבנית תנצב"ה לקרוא את אמי תנצב"ה צורך הנסיעה וסיפרה לו אמי תנצב"ה עלי הדרך איך שהרה"ג ז"ל שאל אותה האם אני אשתך ואמר לה תדעו שבעל שלכם אף כי עוד אכרך הוא אב בתכמה ותלמיד חכם גדול ע"כ אני מבקש כמס שתרוא שלא לטרוד אותו בטרדת הפרנסה ותרוא שיוכל לישב וללמוד בהרחבת הדעת שלא יטרודו אותו כי הוא יעלה למעלה למעלה ויהי' לו שם כגדולי ישראל ואין אנכי רואה בדור הזה איש תלמיד חכם גדול כמוהו ע"כ תראו בכל מאמצי כחכם להחזיקו ולתמכו שיוכל לישב שאנן ושקט על מי מבועי החזרה ומובטחני שיגזור השם בחיים לא יהי' ממלא מקומי בעולם בלעדיו ע"כ שמעו דברי וטוב יהי' לכם כזה ובכא:

יג) הרה"ג הצדיק וכו' מו"ה שלמה קלוגער זלה"ה אהב אותו כנפשו וקירב אותו בכל מיני התקרבות כאשר באר הלאה כי נתן לו הורמנותא ורשות להורות ולדון וכן כתב בכת"י הקדושה בזה"ל אף שאין אני נותן הורמנא לשום אדם בעולם מחמת טעם הכמוס עמדי והטעם ה' כי הרה"ג הנ"ל נתקבל לרב אב"ד בעיר ברעזאן וכבואו להעיר הנ"ל ונשתתה איוז ימים נחלש ר"ל ושכב עלי ערש דוי והוא ה' בהתקרבות עם הרה"צ ר' מאיר מפרעמישלאן זצ"ל ושלח שליח עם פתקא להרה"צ הנ"ל שיעור רחמים עליו שישכח לאיתנו וצווה הרה"צ ז"ל ע"י השליח שבאם יקבל עליו לעזוב עיר ברעזאן ושלא יקבל עליו עוד כל ימי חייו חוואר אב"ד: שלא יתן הורמנא לשום אדם ועוד בה שלישי אבל נשכח ממני ישוב לאיתנו וקיבל עלי כן) אך רוי"מ אינו צריך להורמנא שלי ויורה דת של תורה כאחד מגדולי ישראל המפורסמים ויוכלו לסמוך עליו בכל מקום שיד המלך מלכי המלכים הקב"ה מגיע כי קולע אל השערה שערי דעת תורה וכתב היום והשנה וחתם בחתימת ידו ואח"כ כאשר נתן ומסר לו ההורמנא כירך אותו בכרכת הפרידה והלך ללוותו עד הפתח של חדרו ועמד שם מעט ופתח ואמר הידעתם כלל של הוראה ונשאר הוא ז"ל עומד משתומם מה זה הוא השאלה אחר כל הדברית והבחינה אשר כחן אותו איוז שעות וככ"ז התחיל עוד הפעם לחשוב לו כל כללי הוראה אמר הוא ז"ל אין זה כוונתי רק העיקר הוא כלל של הוראה שיעתא דשמיא ויראת השם ואת ירא השם משמים מסייעין לו ועתה אני מבין אותך שמן השמים יסייעוך ועלה וצלח:

וגם עוד כימי עלומיו שיבב אותו למאד כי פעם אחד נתהוו מחלוקת בעיר זלאטשוב נגד הרה"ג ר' יואל אשכנזי ז"ל בנידון שו"ב א' אשר עררו עליו חבורת המסתופפים תחת צל הרה"צ מסטרעטין מו"ה אברמצי ז"ל והרה"ג הנ"ל לא רצה לשמע אליהם ועמד על מעמדו והתירו לשחות ועי"ז שלח הרה"צ מסטרעטין לאנשיו משם שו"ב אחר ואמר הרה"ג הנ"ל את השו"ב אשר שלח הרה"צ לשם ונסעו איוז אנשים מחסידי סטרעטין לעיר כראד להרה"ג וכו' מוהרש"ק זצ"ל לשאול את פיו ואמר הרה"ג מוהרש"ק זל את השו"ב הישן וגם הוראת הרה"ג

מתולדותיו

מזלאטשוב והתיר את השו"ב החדש וכתב מכתב להפוט"מ דעיר זלאטשוב שידעו שאומר את השו"ב אשר עוררים עליו וגם אוסר את הוראת הרב אב"ד ר' יואל אשכנזי הנ"ל ונותן רשות להאכרך אשר הוא אב בחכמה אף שהוא רך בשנים להורות ילדון בעיר זלאטשוב הנ"ל בכמוס הרב כי קטנו של האכרך הרב הגדול מו"ה שלום מרדכי הכהן עבה מלפני הרב אב"ד ימעחה לא יסמכו על הוראת הרב וכו' רק על הוראת האכרך הרב הגדול ר' ש"מ הכהן כי אני מכיר אותו בכתב ובע"פ ושיבב אותו מאוד במכתבו להפוט"מ וגם בכל עת אשר זכר אותו בפני מי שיבב אותו מאוד בתוארים ושבתים ואהב אותו רבינו זי"ע.

אעתיק כאן את ההספד אשר אמר על הרה"ג הנ"ל ז"ל בשמעו הסתלקותו יוא"ה היא האבל ==הכבד והנהיג והקינה אשר קינן עלי. חבוק הנביא אמר שמעתי ותרצו בטני לקול צללו שפתי יבא רקב בעצמי ותחתיו ארגו אשר אנוח ליום צרה לעלות לעם יגידני כי תאנה לא יפרח ואין יכול בגפנים כו' גזר ממכלה צאן ואין בקר ברפתים כי הנה לא אדע לשיית עצות כנפשי אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר. כי איככה אוכל לגשת לעורר נדי וקינה על רגאין הזה כי פן יואלי אמעט ח"ו בכבודו ולא ידעתי ספורות רוב שכחי. ואילם גם החרש לא אוכל כי חם לבי בקרבי לזאת אומר שמעתי את השמועה הנוראה יתרגו בטני לקול צללי שפתי כי אפחד מהקול אשר ישמיעו שפתי פן אני פוגע ח"ו בכבוד הרב הגדול הזה. יאם אמרתי אהר"ש אתאפק. הנה רקב יבא בעצמותי על אשר אנוח ואשקוט ליום צרה ותוכחה יפן ח"י בעיני שלא יספדו ויבכו עליו אהי' גורם ח"ו ליום צרה לעלות לעם יגידני וכדמצינו בירושע שנעש ההר על הזקנים על שלא נספד כהלכה. שימו נא נגד עיניכם כי לא כדוריות הראשונים הדיר הזה כי כימים הראשונים אם נפטר גדול א' נשארו גאונים אחרים למלאית מקומו ולא כראי זה ראי זה זה ה' בקי יותר במס' זו וזה במס' זו יכדומה לא כן עתה בדור היתים הזה אשר היא חסרון אשר לא יכול להמנות ואין לנו תמורתו ואין לנו על מי להשען ולז"א כי תאנה לא תפרח. גזר ממכלה צאן י"ל לפמ"ש מוהרש"א בחי' אגדות ליבמית ט"ז ברא דאר"י לרע"י דר"י לא הגעת לרועה בקר כו' אפי' לרועה צאן וכיאר דעמס ה' רועה בקר ומרע"ה ה' ריער צאי ולז"א דגזר ממלכה צאן ר"ל גדול בדור כבחי' משה ואין בקר ברפתים כי אין לנו אפי' כבחינה עמוס לגבי משה:

ובזה י"ל ויאמר המלך אל עבדיו הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל (נשיאל ב ג) אומרו היום הזה ולדרכינו יאמר כי לפעמים אם ימות שר צבא המלך הגדול בין השרים לא יחסר להמלך ולא יכאב עליו כי עת שלום ליוצא ולבא וטרם יגיעו ימי מלחמה יגדלו שאר השרים הקטנים וילמדו בינה להבין ולהשכיל טכסיס מלחמה. אכנס בשעת היעם ומלחמה כבדה אם יפול א' משרי המלך אף הקטן שבהם יתאבל המלך עליו מאד כי עת צרה הוא לו ולז"א הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל כי עיד לא שקטה הארץ. וכי אני אומר כי לא כימים הראשונים הימים האלו כי בדורות הקודמים ה' הדורית כשרים מעצמם וגם ה' ח"ח גדולים בדור לא כן עתה מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק נחפשה דרכינו ונחקירה ונשוכה כי כל ימי חייו עמד בפרץ לגדור גדר לכל יפרצו פרצות ואנחנו לא נדע מה לעשות מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואכבה יומם ולילה את חללי בת עמי (ירמ' ח) ואמר כי יש אנשים יריאים אשר עיקר עסקם בתורה הוא בלילה ותורת השמש יאספין לעסוק בצרכי פרנסתם וכן יש אנשים ח"ח עוסקים בתורה כל הימים וינוחו בלילה בשניה יאבילה יכדומה. ואולם הגאון הזה לא נח ולא שקט ולמד בתורה יומם ולילה ואכבה יומם ולילה כו' כי בכל רגע חסר בעולם עובד ד' וקול נהי ארימה ואומר דברי (ירמ' י) אי לי על שברי נחלה מכתי ואני אמרתי אך זה חלי ואשאנו אהלי שודד וכל מיחרי נחקו בני יצאני ואינם אין נוטה עוד אהלי ומקום יריעותי כי נכערו הרועים ואת ד' לא דרשו ע"כ לא השכילו וכל מרעיתם נפרצה. יאמר כי באם יפלו שודדים על אדם לעשקו ויעשקו ממנו ויניחו לו את ביתו ואהלו

עכ"פ. אזי ינחם בתקוה כי גלגל החזור הוא ואולי ישוב עוד וירויח ויתעשר. ואולם אם גם יגרשוהו מביתו ויהרסו את אהלו אזי יהי' נע ונר בארץ ויוסיף יגונו כי אין לו מקום מנוחה להרגיע ולהתיישב בדעתו כלל מה לעשות ועל כל אלה אם פוגעים בנפשות ביתו ח"ו ויהרגו את אנשי ביתו ובפרט אם הוא איש סב וזקן וחלש כח וכניו המה יחזיקו בידו לפרנסו ולתקן את ביתו והאויבים הרגו את בניו אזי ח"ו אבדה תקותו ויצעק בקול מר על שכרו וזה אמרו אוי לי על שברי נחלה מכתי כי הוא חולי בתוך חולי. ואני אמרתי אך זה חולי ואשאנו כי החולה יקוה להרפא ולשוב עוד לאיתנו וז"א כי אינו כן אהלי שודר כל הון ביתי וכל מיתרי ניתקו כי גם מותרות האהל ניתקו ונפל הכית ונוסף עוד כי בני יצאוני ואינם אל תקרי בני אלא בוני אלו ת"ח ראשי הדור ואין נוטה עוד אהלי כו' כי אין לאל ידי להקים ולסעדה כי נבערו הרועים ואת ד' לא דרשו ואמר כי בעון אשר אנשי הדור לא יבינו ולא ישכילו להחזיק ביד לומדי תורה ולכבדם כי העשירים נקראו רועים ע' חולין צ"ב לביעו רחמי אתכליא על עליא ע"כ תפוג תורה והיא מתמעטת והולכת ומשתכחת מלומדי'. ונודע מ"ש חז"ל את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח ולז"א ואת ד' לא דרשו ע"כ לא השכילו וכל מרעיתם נפוצה. תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפר כי נפל שר צבאך רב החובל מי יתיר קרשיות והוויות מי יכור ספיקותיך על זאת אספדה ואלילה ומלאכי שלום מר יכביון.

והנה נשים אל לב גודל השאת והשבר אשר קראנו נפלה עטרת ראשינו אוי נא לנו כי חטאנו ואל תדמו בנפשותיכם כי דרך הטבע הוא כי הי' זקן ושבע ימים קרוב לשמונים ואם בגבורות שמונים שנה. אולם הנה דבר חז"ל נאמנו מאוד באמרם אין מיתה בלא חטא ובעוונות הדור נפטרים גדולי הדור והענין הוא כך כי נודע מה שחקרו הפילוסופים בעניני ליקוי חמה ולבנה דאיתא בגמ' סוכה כ"ט חמה לוקה סי' רע לאוה"ע לבנה לוקה סי' רע לשונאיהם של ישראל ותמהו כולם כי עניני הליקוי הם כפי תהלוכות השמש והירח עפ"י טבע ובעלי תכונה יחשבו מקודם וידעו מחי יהי' הליקוי באיזו שנה ויום ושעה ומקום. וכן קראו תגר על ענין הקשת בענן כי הוא ענין טבעי כאשר תגיע השמש נגד הענן. ואולם האמת הוא אשר בשעה שברא הקב"ה את עולמו צופה ומביט עד סוף כל הדורות ראה וידע והבין באיזו זמן יגרום החטא ובאיזו זמן ושעה וברא הטבע שיגיע הליקוי על אותו זמן שיהי' החטא. וכבר נודע מ"ש הרמב"ם על הידיעה והבחירה כי שניהם אמתיים וכלתי אפשר להשיג זה בשכל אנושי. וכן הוא הענין בענין הקשת וד"ז מבואר בשל"ה הקדוש וכמה מחברים. וכן הענין כמיתת צדיקים ות"ח כי הוא נברא באופן שיחי' כך וכך שנים ובשעה שהחטא גורם אז נפטר לעולמו ובשעה שנברא צפה הקב"ה על איזו שעה יגרמו עונות הדור שימות ובראו באופן זה. נמצא כי דברי חכמים ז"ל שרירים וקיימים ואין מיתה בלא חטא וכזה י"ל ללמד בני יהודה קשת כו'. הבה נתחכמה כי עת צרה הוא לנו כי נלקח מאתנו שר התורה ואין לנו על מי להשען.

ואמרו חז"ל בסנהדרין ל"ז הני בריוני דהוי בשבכותי דר"ז הוי מקרב להו כי היכי דלהדרי בתשו' ולא הדורו כד נח נפשי' אמרו עד השתא הוי חריכא קטין שקי דהוי בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בליבייהו והדרו בתשו' והענין נמשל לאנשי חיל אשר להם שר צבא חכם מאוד ובתחבולות יעשה מלחמה ובכל עת אשר נגשו האויבים אשר תחבולות להטעות האויב והפילו והכניעו ונפל פחדו על כל העמים ושמצו הולך וגדול ויראו כל העמים ויגורו ממנו ולא הרימו יד ללחום עמו והארץ שקטה וכל אנשי החיל בטחו בו ויכתתו חרבותם לאתים ולא למדו טכסיסי מלחמה וכאשר מת שר הצבא הלזה עמדו כל אויביו מסביב ללחום על ארצו ומיד נתעוררו כל אנשי חילו וישימו אל לבם כי עת מלחמה במחנה ואנחנו דלים וריקים מבלי כלי קרב ואין לנו על מי להשען ויאזרו חיל ליסע למקום קרוב ורחוק לאסוף כלי קרב וילמדו טכסיסי מלחמה ואז יצאו בגבורתם ללחום מלחמתם וכן אנחנו

היום הזה כי נשאנו כצאן בלי רועה לכו ונשובה ונלכה כאור ד' ונקבל ע"ע כל"ג להרבות בלימוד התורה אולי נעורר את זכרוננו להשפיע עלינו ניצוצי נשמתו שיהי' בתוכינו. כי הנה נודע מ"ש היערי' דלבר מ"ש בש"ס כחובות ק"ד כי נח נפשי' דר' אהרר ב"ק קרעי' לאחוריי' אמר כי נפש הצדיק גם אחרי מותו קשורה עם אנשי דורו אשר אהב אותם ובפרט עם תלמידיו שקיבלו תורה ממנו רק אחרי מות אנשי דורו ויוולד דור אחר אז תשוב נפשו אל מקורה למקום אשר חוצבה משם אך זהו אם ילכו בדרךיו לעבור את ד' אבל אם ח"ו יפרשו מדרכיו אזי גם הוא יתרחק מהם ויעוף השמימה. והחכמים גזרו שלא יאמרו נח נפשי' דר' כי באמת נפשו קשורה בנפש דורו ואהרר ב"ק קרעי' לאחוריי' כלומר כי מה בכך הלא הדור ש"בא אחרינו לא יהי' בחוכם יעו"ש רפח"ח. וכוה יש לפרש מ"ש בישעי' נ"ז הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק ואמרו ז"ל במגלה ט"ו הצדיק אבד לדורו אבד ולדרכיו יאמר כי נודע מ"ש ז"ל אין מקבלים תנחומין על החי רק על המת מקבלים תנחומים יען כי הנפש מסתלקת למעלה ולכן נשכח מלב וע"כ איני משהכח עד יב"ח כי עד יב"ח הנפש למטה כנודע. ולכן מזה נבחנו אם נפש הצדיק קשורה עוד עמנו אם מתאבלים הרבה אזי זה האות כי הנפש למטה ואולם אם אין שמים על לב לקינן ולהספיד זה המבחן שנשתלק כבר למעלה לגמרי כי אין לו התחברות עוד עם אנשי דורו ועונותיהם הנו אלה והחטא גורם ולז"א הצדיק אבד לדורו אבד אפי' להדור שהי' בו בחיים אבד תיכף זה האות ואין איש שם על לב כי איך אפשר לשכות הפסד כזה ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה כי' כלומר מזה תבחנו ותדעו כי אנשי חסד נאספו לשרשם מפני הרעה והחטא של אנשי הדור. ולזאת העצה היעוצה לנו חזקו ותחזקו להרבות בלימוד התורה אולי יתוין ד' אותנו לעורר זכותו ויגן בעדינו מכל פגע ונגע ונזכה לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו כולי אומר כבוד אכ"ד:

יד) הוא החזיק עצמו לכהן אמת יען שפעם אחד הי' אביו ז"ל הרב ר' משה הוא אבי זקני ז"ל משוכתי שבת אצל הרה"צ ר' מאירל מפרומישלאן ז"ל ועמד הרה"צ על הבימה (בילעמער) לקרוא בתורה כי כן הי' דרכו לקרוא בעצמו הסדרא של השבוע ואמר להשמש שלו (ר' ארי') ארי' תקרא לתורה כהן אמת ועמד הר' ארי' הנ"ל כמשחומם כי ידע דרכו של הרה"צ שמסתמא יודע מי הוא הכהן האמת ואם הוא יקרא את מי ירגו עליו ע"כ עמד ושתק אמר לו שוטה הלא יש ככאן ר' משה בעניווער הוא הוא כהן אמת וקרא אותו ועלה ועבור זה החזיק בעצמו לכהן אמת כי ראו מי שמעיד עליו הרה"צ הנ"ל אשר רוח הקודש הופיע בארמונו וכמו שכינה מדברת מתוך גרונו כאשר יעידון ויגידון כל קדושי ארץ וכלל זה אף שהחזיק עצמו לכהן אמת וכפי הירוע הכהנים המה קפדנים כדרשת חז"ל מפסוק ועמך כמריבי כהן (ע' ב"ב ק"ס ע"ב וכמ"ק בש"ס) בכ"ז הוא הי' מזג טוב ודובר שלום לכל עמו ע' לקמן אות כ"ג ומתאים לכאן:

טו) ויען כי כתבתי שהחזיק עצמו לכהן אמת אביא בכאן מעשה פלא שהי' בעת שדר כעיר ברטשאטש הי' בשם שו"כ א' ירא השם (שמו נשכח ממני) באמת והי' לו בן יחיד ולמד א"ע מלאכת השו"כ וגם הי' ג"כ ירא השם וכאשר גמר ולקח קבלה והודאה כנהוג והתחיל לעסוק במלאכת השו"כ ולסייע לאביו נטפל לו כאב ופצע וחבורה על ידו הימנית על אצבעותיו ועסק ברפואות אצל רופאים שונים והי' גם בלבוש ולא יכלי למצוא תרופה למכתו ועבור זה הי' לו ולאביו עג"ג גדול פעם א' סיפר כל צרותיו אשר בלבו לאאמרי' הרה"ג וכו' ז"ל וביקש ממנו שיכרך את בנו ברפ"ש כי הוא בנו בן יחיד וגם הוא ירא השם וצריך פרנסה וגם רוצה שאחר מאה שנים ימלא את מקומו ובחן אחד השיחים נפל בדעתו ואמר אולי טוב הי' שאבחון עוד דבר אחד והן בני הנ"ל הוא בכור פטר רחם ופדיתו אותו אז אולי מהנכון שאפדה אותו אצל רבינו אחרי ששמעתי מכם שאתם מחזיקים עצמיכם לכהן אמת אולי יעזור

השם (כנמצא מעשה בספר חסידים בככור שצווה לפדות אותו) ולא נח ולא שקט רק הביא חיכך את בנו וגם חמשת שקלים ועשה סעודה ופרה אותו אצל אמו"ר הרה"ג וכו' וז"ל ותיכף אחר הפדיון ראו בחוש איך שהתחיל להרפא וגם האכרץ הנ"ל הרגיש חיכך הטבה על הכאב וכעבור איזו ימים נרפא המכה מכל וכל ונשכח אם ה' לו מכה וכאב והתחיל לעסוק במלאכת השו"ב כאחד כל האדם וזה באמת מעשה פלא כה ישלח הש"י ברו"ח רפ"ש לכל חולי עמו ישראל וישלח לנו כהן צדק במהרה כימינו:

(טז) בבואו לעיר פאטיק חלם לו בלילה איך שראה שני עמודי אש על השמים נופלים לארץ ושמע קול מה (אך אני זוכר כעת מה שמעתי) ופחד מאוד מזה ובבקר ביקש מאנ"ש שיפתרו לו החלום [כן ה' דרכו תמיד שביקש בעת שחלם לו מה שיפתרו לו וכמעט כל חלומותיו ה' חלומות אמיתיות ונתקיים בו כי בחלומות אדבר בן ופתרו לו לטוב כנהוג ובכ"ז לא עברו ימים מועטים שנפלה שרפה גדולה בעיר הנ"ל ונשרף כמעט כל העיר וגם ביתו והונג ורכושו וספרים נשרפו ורק מעט מזער מהספרים אשר הציל וגם זה ה' במסירת נפש כי כמעט ה' בסכנה גדולה כי כבר התחיל הגג לשרוף והוא קפץ דרך החלון לחנוך הבית כי דרך הדלת לא יכלו לבוא וכאשר התחילו לצעוק עליו בזעקה גדולה לקח עמו איזו ספרים שכבר נחרכו ע"י האש בידו וקפץ דרך חלון אחד השם ישמרנו מכל רע ואך טוב וחסד יסובב אותנו כל ימי חיינו:

(יז) כאשר ישב בעיר פאטיק וזה ה' סמוך לביאתו לשם חיכך אחר השריפה הנ"ל עשו האינם יהודים דשם אגודה אחת ושכרו את מס הבשר (אקציו) מהקיר"ה ומקדום היו היהודים תמיד השוכרים המס הנ"ל והריות ה' לטובת קופת הקהל וכאשר שכרו האינם יהודים הנ"ל את המס הנ"ל עשו הקהל תקנה לכל ישחטו בהעיר רק חוץ לעיר וכאשר מביאים בשר שחוטא מחוץ לעיר אינם צריכים לשלם רק מס קטן ויגרמו היוק לשוכרי אינם יהודים ולא יוכלו להחזיק ויהי' מוכרחים למסור השכירות ליד הקהל כאשר ה' משנים קדמוניות וכאשר ראו הא"י את המעשה אשר נעשה להם והרגישו בצרותיהם נקבצו כל הא"י הדרים בהעיר חוץ לעיר בלילה ורצו להרוג את השו"ב שלא יסע לחוץ לעיר לשחוט וגם את ראשי הקהל חשבו להרוג ואז לא ה' בהעיר שום אדון משומרי השבית (ואנדאמריא) כי היתה עיר קטנה ומסמך ונראה לעיר ביטשאטש ולא ה' למי לצעוק לעזרה והי' אימה גדולה על כל אנשי העיר ונעלו כל הדלחות והשרעים והחלונות סגרו והעמידו קרשים בחלונות וסגרו הלארען מי שהי' לו כי העם הרב הזה זרקו אבנים להחלונות ושכרו הזכוכית מהחלונות והי' פחד ואימה גדולה אשר כמוהו לא נהייתה רק בעת יציאת מצרים ואני זוכר הדבר הזה עוד גם עתה אף כי הייתי אז כבן שלש או ארבע שנים והי' חושך ענן וערפל בהביתם כי לא הדליקו נרות למען לא יראו הערילים איזו זהר הנר ותקצר היריעה מהכיל לתאר את גודל הפחד והיראה אשר ה' בבתי היהודים ולא הניחו את הילדים אף לבכות כי פחדו שלא ישמעו האינם יהודים את הקול ורק חיל ורעדה אחזה את כולם. ופתאום נשמעה רעש גדול והתחילו לצעוק שכבר תפסו את השו"ב ומכים אותו מכות אכזריות כרציחה גדולה עד למות. או אז לבש את המעטפה העליון ולקח את מטתו בידו והלך החוצה ואמי הרבנית תנצב"ה צעקה ככרוכיא ובכתה לפניו איך מניח אותה עם ילדים קטנים בעת צרה וסכנה כזו לא שמע אליה ואמר הכי מי יודע אם דמא שלי סומק טפי הלא צריכים מסירת נפש אחת מישראל לכל ישלטו בו הערילים האוררים והי' באמת פלאי פלאות כאשר בא החוצה וכל הא"י ראו אותו נפל עליהם פחד ומורא עלה על ראשם וממש נחקים בו וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך ושלחו חיכך את הראש שלהם וכל הא"י סבבו אותו וכרעו לפניו כמו מפני שר ואדון ובקשו בהכנעה גדולה לכל יחיה אפו עליהם ואל יקלל אותם כי לא יעשו עוד שום דבר ולא יכו שום אדם ויחזירו את המס להקהל של יהודים כפי שיאמר הוא ורוצים לעשות תשובה כי יודעים

ורואים כי עשו נבלה ושלא כהוגן ונשקו כפות ידי ורגליו ובקשו והפצירו אותו לכל יחיה אפו עליהם כי יעשו כל אשר יצוה ושאר אינם יהודים ברחו לביחם מחמת הפחד אשר נפל עליהם ונשקט המלחמה וניצל השו"ב וכל שאר אנשי הקהל וממש ה' נס ופלא כי ה' בחצי הלילה כיציאת מצרים כן יעשה השם חמיד נסים ונפלאות עמנו ועם כל ישראל:

(יח) בעיר פאטיק הנ"ל ניהל עדתו לערך חמשה שנים וישב שם שאנן ושקט על דלתי התורה ואיזו ימים קודם נסיעתו משם אירע מעשה אחת שאיש עני אחד הזמין לדין את גביר אחד איש גבר אלם וכל העיר יראו מפניו ושלח את השמש להזמין את האיש הגבר אלם הנ"ל שנים ושלשה פעמים ולא רצה לבוא לדין ע"כ פקד להשמש שיאמר להעשיר הנ"ל שבאם לא יבא גם בפעם הזאת ידין אותו כמסרב ויתן עליו סירוב ליד האיש העני המזמין ככתב להטיח עלי כוחלי ביהכנ"ס וביהמ"ד ואמר האיש הגבר אלם הנ"ל להשמש שיאמר להרב לכל ירהב בנפשו ליתן סירוב לבעל דינו כי באם יתן עליו בכתב סירוב אזי לא ימצא בעיר עד ארבעה ועשרים שעה כי ישלחנה ע"י עדכאותיהם החוצה ובאמת ה' הכה דלזה בידו ויכול עשות כל מה שבחפצו ואיזו לו לאיש אשר פגע בו אך הוא וז"ל לא פחד ילא זע מדבריו וקיים לא תגורו מפני איש ואמר לאמור לו הלא הוא אין לו כח בכל העולם רק עד המיצר ותחום העיר אבל חוץ לתחום לא ע"כ הוא יעשה את שלו ויתן עליו סירוב עפ"י הד"ת ואם הוא יהי' מוכרח לעזוב העיר יסע מן העיר בשמחה רבה והש"י בוודאי לא יעזבהו כי שומר מצוה לא ידע דבר רע הוא מחויב לעשות כפי אשר יורהו התורה ויהי מה ונתן עליו סירוב וכאותו יום באו אנשים מעיר יאזלוויץ אשר לא רחוק הוא מעיר פאטיק הנ"ל ובקשו אותו שיסע לשם חיכך ולהספיד את הראב"ד דשם ששבך חיים לכל חי ונסע עמהם ואחר ההספד לא הניחוהו ליסע לביתו ואלצו אותו לקבל את משרת הרבנות דשם ואנשי עיר פאטיק כשמעם נעצבו מאוד והפצירו בו שלא יעזוב אותם והעמידו שומרים ביום ובלילה לכל ויכול ליקח החפצים ואת בני ביתו אבל לא הועילו כלום כמעשיהם כי אמר הלא מהשם נסבה זאת ברגע וכשעה ממש כנבואת משה רבינו ע"ה לא אוסיף עוד ראות פניך והאיש הערץ הזה התחמט מאוד על הדבר הזה וציית הדין אח"כ ובכ"ז לא האריך ימים על ממלכתו ונפל הליל בן שחר כן יאכדו. והוא הלא עשה זאת רק למען כבוד התורה להגדיל התורה ולהאדירה ולהחזיק הדת על תילה לא גר מפני איש יהי' מי שיהי' בכח תורתו הקדושה כה יעזור השם שיגן בכח תורתו על כל יו"ח שיוזכו בחיים ובראות כל הימים:

(יט) בעיר יאזלוויץ ישב לערך שבע שנים ג"כ שאנן ושקט על התורה ועבודה בימים ובלילות ואנשי העיר אהבוהו מאוד וגם ה' חשוב בעיני השרים. והאדונים אהבו אותו וכיבדוהו והאדון השופט שהי' שם מהערכאות שלח כל משפט שהי' לו יהודים ואפי' אינם יהודים פשוטים ושרים ואדונים שלח אליו ואמר שכאשר הרב תופס את המטפחת בידו ונותן להצדדים [כי הוא לא הכין שזה הוא קבלת קנין] כבר נגמר הדין ואצלו צריכים לדין כמה שנים עד שיבא לידי גמר ופעמים יומשך המשפט כמה שנים ולא יוכלו לגמור ע"כ אמר להבעלי דינים שבאו לפניו אני אייעץ אתכם שתלכו להרב והוא יגמור ביניכם פעם אחת ה' אצלו משפט אחד יהודי ואינו יהודי ואמר להבעלי דינים שילכו להרב ואמר האיני יהודי שאינו רוצה כי הרב בוודאי יוכה להיהודי פשט ידו והכה לו על לחיו על הרב הזה אתה אומר כן ע"כ אני אדון אותך ונתן לו פסק ויוכה את היהודי בכל. וכמה פעמים שלח אדונים ושרים גדולים שבאו לפניו ביתו בשני זוגי סוסים ובעגלות צב והוא פשר אותם ויצאו בנחת רוח ובטוב לבב:

מתולדותיו

(י. כד) מעיר יאזלויוץ עקר דירתו לעיר בוטשאטש אף כי ישב שם שאנו ושקט והי' אהוב מאוד בעיני כל ולא הי' רצונו לילך לגדולות ובפרט כי בעיר בוטשאטש לא נתנו לו תואר אב"ד רק ראב"ד כאמרם כי אחר הסתלקות של הרה"ג הצדיק בעל המחבר ספר דעת קדושים ז"ל אין נותנים תואר אב"ד רק ראב"ד [ועי' במנחות ק"ט ע"כ בתחלה כל האומר עלה לה אני כופתו ונותנו לפני ארי עתה כל האומר לי לירד אני מטיל עליו קומקום של חמין] ובכ"ז קיבל עליו המשרה הזאת יען כי מאת ד' נסבה זאת כי בעיר יאזלויוץ הי' הפרס שלקח ממה שהקהל שכרו מס הבשר מהקיר"ה והשכירו אותו והריוח הי' לקופת הקהל ומזה נתנו לו הפרס שלו כי השחיטה בעצמה לא הספיק להיות לו פרס הגון ובעת הלזו קם איש א' בליעל וקלקל את השכירות מהמס הנ"ל ושכרו כעצמו ע"כ לא הי' להקהל ממה ליתן הפרס אך הי' עורר זמן איזו חדשים עד שנה החדשה שלהם שיקח האיש הנ"ל את הכח שגיבה המס הנ"ל וכיני לביני הציעו לפניו את העיר סניאטין אך אחרי שבעיר הנ"ל הי' תמיד מחלוקת נשמט הדבר עד שיבאו כל הצדדים לעמק השוה וכאשר השוו א"ע והסכימו כולם עליו חתמו קאנטוס ושלחו לעיר יאזלויוץ ואחרי כי נמצא עוד עיר כשם העיר יאזלויוץ בארץ הגר והלך המכתב הנ"ל בפשיעת הפאסט לשם ונתעכב איזו שבועות והוא המתין על מכתב הקאנטוס הנ"ל ולא בא ועוד זמן קצר הי' אשר הי' עור לקופת הקהל ממה לשלם הפרס ובעת ההוא של"ח הראב"ד דק"ק בוטשאטש ושלחו עגלה אחריו שיבא להספידו ואחר אמירת ההספד נאספו כל אנשי עיר בוטשאטש הנ"ל עם ראשי העדה ודיברו על לבו שיקבל המשרה והוא ראה וידע מצב העיר יאזלויוץ ומעיר סניאטין אין שום תשובה חשב אולי לא בא לירי השוואה ופחד שלא יסאר ח"ו בלי פרנסה הסכים נגד רצונו וקיבל ע"ע המשרה הנ"ל וכבואו ביום השני לביתו אחרי אשר כבר הבטיח לאנשי עיר בוטשאטש השיג המכתב עם עם הקאנטוס מעיר סניאטין אחרי אשר הלך בדרך עקלתון איזו שבועות והשיב תיכף לעיר סניאטין מכתב תודה ותש"ח על טוב לבם אך לדאבון לבו לא יוכל למלא מבוקשם לקבל המשרה מעיר יען כי כבר הבטיח וקיבל המשרה בעיר בוטשאטש ונתקבל אז הרה"ג מו"ה אברהם מענדיל שטיינבערג ז"ל לרב אב"ד דעיר סניאטין הנ"ל ואח"כ נתקבל לעיר בראד:

(כה) בהיותו בעיר בוטשאטש אירע מעשה באשה אחת שנטפל לה חולאת מחמת מרה שחורה שהי' לה שבכל ערב שבת בעת אשר הדליקה הנרות לכבוד שבת ועצמה עיניה קודם הכרכה כרין נדמה לה ששתי וערב עומד כנגד עיניה ומחמת גודל הפחד והעג"נ נפלה למשכב ושכבה עלי ערש דוי כאין רפואה למכתה ובאתה אם של האשה הנ"ל במר נפשה לאאמור"ז ז"ל כי כן נוהגים בעיר בוטשאטש לילך אצל חכם העיר לבקש רחמים ואמר לה הוא שהאשה החלונית. בעצמה תכוא ואם היא חלושה ואין לה כח תסע בעגלה ובכבואה לפניו התחיל לדרוש ממנה מאיזו זמן התחיל הדמיון הנ"ל והמה התחיל אולי היתה אצל אינו יהודי וראתה והסתכלה הרבה את אולי השאילה את המנורות למקום טומאה או למי שאינו שומר שבת ונזכרה שפעם אחת השאילה המנורות לאינו יהודי השכן שמתה כחו והדליקו נרות אצל המת בהמנורות האלו ומאז התחיל הדמיון הנ"ל ואמר לה שתנקה מקודם כטוב את המנורה ותטבלם במקוה ותתנם לביהכנ"ס או לביהמ"ד שידליקו שם בעת התפלה והלימוד

(*) (אמר המו"ל ספר הנוכחי תכלת מרדכי הראשון השתא פעה"ק ירושת"ו נכר המחבר) היות ואות כ"א כאן מה שנמצא בין כתביו של אומ"ר ס"ק מהרש"ם זצוק"ל פי' על פיוט דריה ריו"כ לדובר ישירם וכו' עם מעשה שחלם לו על תיח"א וכו'. וכן אות כ"ב מה שנמצא עוד בתוך כתביו מה שקראו לו בשמים חמדת הזמן וכן אות כ"ג שנמצא כתוב כע"ז ושבלגול ראשון ג"כ הי' כהן וכו'. כל ג' אותיות הללו כבר הדיפס אאמור"ר הגר"צ וללה"ה בהקדמה לספר זה ואכ"מ. לכן השמטתי אותם מכאן והקורא יוכל לראות אותם בהקדמה הנ"ל להלן.

מתולדותיו

ויעמדו בשם איזו שבועות ואחר עבור איזו שבועות תוכל ליקח אותם בחזרה ויסור הדבר השקין ולא תראה עוד ועשתה כן ובאתה אח"כ בעצמה וסיפרה שכבר איננה רואה כלל ושכה לאיתנה. כן ישמרנו השם מכל רע ומכל פגע ונגע ואף טוב יסוכבנו סלה:

(כו) פעם אחת הי' שעת הדחק גדול שיהודי א' נלקח להצבא אחר הנישואין והשאיר את אשת נעוריו ולא נודע מקומו איה כמה שנים וחשבו את האשה הצעירה הנ"ל לעגונה ואחר עבור כמה שנים נודע להאשה הנ"ל שבא עם אנשי הצבא לעיר בוטשאטש והלכה אליו וביקשה ממנו או שידור עמה או שיפטר בגט כריתות כי למה תהי' עגונה וגלמודה כל ימי חייה והוא לא הטה אוזן קשבת לדבריה ולא השיב לה דבר ובאתה כדמעוניה על לחייה לפני אאמור"ז ז"ל וביקשה מאתו שיתירה מכבלי העיגון אחרי שזה כמה שנים אשר יושבת גלמודה ועזובה ולא ידעה מקומו ועתה נודע לה שבא לעיר בוטשאטש על איזו ימים ומחר בבקר יסע ומי יודע אם יורדע לה לאיזו מקום יסע והפצירה מאוד שיראה בכל כוחו לעשות מה לטובתה ומחמת גודל הרחמנות על בת ישראל ועל גורל הרע שלה כי אין לה שום עצה ותחבולה נגד בעלה הנ"ל שלח אליו שליח מיוחד עם מכתב וביקש ממנו שיבא תיכף אליו וכאם לאו פן יתחרט ולפלא האיש הנ"ל אף כי הי' זה כמה שנים בהצבא וכבר נשכח ממנו היהדות בכ"ז פחד לבו ורעדו אחזתו ובא תיכף עם השליח לשאול על מה קרא אותו וכאשר התחיל לספר לו על מה הומינו לא רצה מתחלה לשמוע אך כאשר התחיל לדבר אתו ארוכות וקצרות בטוב ובאימים רבים ורכות וקשות הסכים לפטרה בגט אבל תיכף ואחרי כי נטו צללי ערב לא הספיק הזמן לכתוב גט אמר שבאם אפשר כלילה טוב וכאם לאו לא יתן כי למחר בבקר השכם מוכרח ליסע עם אנשי הצבא כעלות השחר ולא יורדע מקומו א' והתיר הוא ז"ל לכתוב גט אחר חצות הלילה וכשעלה השחר מסרה הבעל להאשה כרין ועשה זאת יען שהי' שעת הדחק גדול שלא תשאר האשה כבבלי העיגון לעולם (ועי' ס"י ק"כ"ג באה"ע וק"ז שם) והי' רעש גדול בעיר בוטשאטש בין הת"ח דשם ותמיה בעיניהם:

(כז) ואחר עבור איזה ימים נתהווה תמי' אחרת שהי' נישואין בעש"ק אחר הצהרים וקודם החופה מעט נפל קטטה בין החתן והכלה וברח החתן ולא רצה לילך להחופה בשום אופן וכשנודע זאת להכלה נפלה בחלשות וכפתע בינה לבין המות וביגיעה רבה ובעמל גדול ובהרבה עבודה החזירה לחייה אך נראה בעין בדולחת שאם לא יהי' החופה תמות ר"ל והרבו רעים ואהובים ופיתו את החתן שיסכים ללכת להחופה אך ביני וביני נתקדש היום שבת קודש וכאו לשאול מה לעשות כי הוא ממש פקוח נפש אם לא יעשו עתה החופה ינתק הקשר כי בעמל רב פעלו אצל החתן שיתרצה ואח"כ כוודאי יתחרט ולא ירצה ובוודאי כפי ראות עיניהם תמות הכלה במיתה פתאומית כי גם עכשיו שוכבת בחלישת כח ובתחבולות מחזיקים את חי' ואם יורדע לה שלא יהי' החופה תמות כוודאי והתיר הוא ז"ל לעשות החופה [ועי' רמ"א א"ח סי' של"ט ובס' אורחות חיים א"ח סי' הנ"ל בהגהותיו סק"ה ע"ש] והיו איזו אנשים מרגנים על הוראתו אמר אז בזה"ל הלא איתא בגמ' תרי תמיהא מדבר דכירי אינשי (תולין ע"ה ע"כ) אך תקוותי שעוד בקרב הימים יתהווה תמי' השלישית ויתחרטו המרגנים אבל לא יועיל עוד להם וכן הי' שאחר עבור איזו שבועות באו אנשים בעגלת צב מעיר ברעזאן שזה איזו ימים שנשתלק שם הראב"ד ובררו שלשה רבנים שא' מהשלשה יתקבל להיות לראש אב"ד דשם והשלשה הי' הרה"ג ר' יעקבלי מרימולאו ז"ל והרה"ג ר' משה תאומים ז"ל מעיר הארדענקא ואת אאמור"ר הרה"ג ז"ל ושלחו את האנשים האלו לחהרות על קנקן השלשה ובחרו את אאמור"ר ז"ל מכולם ליתן המשרה על ראשו והביאו כתב קאנטוס נכתב ונתנם מראשי עדת עיר ברעזאן ונעשה רעש גדול בעיר בוטשאטש כי לא עלתה על דעתם ולא שמעו כלל לדבר מזה וכאו אנשים המכוכרים וראשי העיר והפצירו בו שלא יעקור דירתו מהם ולא יעזוב אותם אך לא רצה להטות אוזן קשבת לדבריהם ואמר הלא אמרתי אז שכקרב הימים יהי' תמי'

השלישית אף שלא ידעתי מה ולא עלתה על דעתי הדרך הזה אך בטחתי בהש"י שבוודאי יסתום פי שוטני וכבר נגזר ואין להשיב ונסע עם האנשים לעיר כרעזאן וכאשר נשמע הקול בעיר כרעזאן שבא יבא שמה ששון ושמחה ליהודים ותהום כל העיר ונסעו לנגדו עד עיר פידהייץ לערך ארבעה פרסאות כל גדולי ונכבדי העיר ורוב אנשי העיר הלכו עד כלות תחום העיר והעיר כרעזאן צהלה ושמחה וכבוד גדול עשו לו בעת ביאתו העירה ותקצר היריעה מלתאר את כל הכבוד שעשו לו אז ואז ה' ימי המצרים והספיד למחרת ביאתו את הראב"ד שנחסלק והוטב מאוד בעיני חכמי העיר ובעיני כל שומעיו עד להפליא:

(כח) דרכו ה' תמיד אם ה' לו דבר שלא ידע אם לעשות או לחדול או אם שאלו לו עצה הן בעיני מו"מ או בעיני שידוכים והן אם באו לפניו בלבב נשבר בעיני חולה או מקשה לילד וכדומה ר"ל פתח התנ"ך שהי' לו ומן השמים השיבו לו כהוגן והחזיק בזה כשאל באורים ותומים וחשב כתפלתו שגורה בפיו ואמת ה' כמו שהשיבו כן נתקיים וראו בעין פקידא כי מה שראה ואמר נתקיים תמיד וגם אצלו בעצמו לענין שידוך אשר הציעו לפני בני ביתו פתח התנ"ך וכאשר הראו לו מן השמים עשה [רק בסוף ימיו אמר שנלקח ממנו זאת ואולי מחמת שנתפרסם הדבר בעיני הרבה אנשים מכיריו ויודעיו] וזכור אני פעם אחת הציעו לפניו נכבדות עבור אחד מאנשי ביתו ואז לא שאל תיכף וכמעט ככר ה' הדבר עומד לגמור כי כבר ראו החתן והכלה וגם ה' השוואה בעיני הנדוניה אך יען כי ה' דרך רחוק כתב התנאים ישלח ע"י הכי דואר להשדכן שישע לעיר ישיבת החתן שיחתום התנאים וישלחם לחזרה ואחר אשר שלח התנאים לבי דואר נתיישב בדעתו ופתח התנ"ך לראות מה ישיבו לו והראו לו שאינו לפניו ולא יהי' מזה כלל והי' לו עג"נ מזה כי חשב שבוודאי יחתום החתן התנאים ויוגמר הדבר וכפי שהראו לו בתנ"ך לא יהי' מזה כלום בוודאי והי' מוכרח לנתק הקשר ולמה זה לא פתח התנ"ך קודם ששלח אך לא ה' שום עצה ותחבולה לתקן הדבר ורבות מחשבות בלב איש ועצת ד' היא תקום כאשר בא המכתב עם התנאים לא ה' השדכן בביתו ושלחו את המכתב למקום שנסע השדכן ובבוא המכתב למקום הנ"ל כבר נסע משם למקום אחר ושלחו למקום הנ"ל כן הלך המכתב מקום ומקום וכיני עשה המדובר שידוך אחר יען שראה שלא בא שום ידיעה מזה ונתחבר הדבר כי כמו שנגזר והראו לו מן השמים כן הוא ואין חכמה ואין עצה נגד הש"י והאברך הנ"ל עשה שידוך אחר ואחר הנישוואין לא האריך ימים ושבק חיים לכל חי ולא הניח שום זרע ר"ל:

(כט) פעם אחת ה' סמוך לעיר כרעזאן בכפר אשה אחת מקשה לילד ר"ל ושלחו שליח מיוחד העירה לגיסה של האשה שילך עם פדיון להרה"צ דשם וגם יבוא תיכף עם דאקטער מומחה כי המילדת אמרה שהיא מסוכנת ואחרי שגיסה הנ"ל ה' מהאנשים אנשי המגין שהתפללו בביתו בא אליו וסיפר מר נפשו והשיב לו הלא כתבו לכם שחלכו להרה"צ ואמר הלא כבר אמרו חז"ל לילך אצל חכם ומי לנו חכם גדול מאתכם והפציר בו מאוד שיאמר לו עצתו אם ליסע לשם עם רופא מומחה כי מורא יעלה על ראשו אולי אין שום תקוה ח"ו כי מהמכתב נראה שמסוכנת מאוד ופן ואולי ח"ו וכאשר הפציר בו מאוד פתח את התנ"ך כדרכו הראו לו מן השמים הפסוק והנה בן לשרה אשתך ולפלא ה' שם האשה הנ"ל שרה ע"כ אמר לגיסה הנ"ל עצתי שישע לשם עם הרופא יהי' מי שיהי' ובטוח אני שבוודאי כבר המליטה בן כמו שהראו לי מן השמים ובוודאי יפגשוהו שליח אחר בדרך שאינם צריכים עוד לרופא וכן ה' שנסע לשם ותיכף בנסיעתו חרץ לעיר עם הרופא פגע בו שליח ואמר לו שאינם צריכים עוד לרופא כי ילדה בן קיימא וחזר העירה עם הכשורה טובה לבית אאמו"ר וז"ל ואמר לו אילו הייתי הולך עם הפתקא להרה"צ ה' אומרים שמופת הוא שלו ועתה המופת שלכם כה יעשה לנו השם נסים ונפלאות כל הימים וכן ראו מאתו כמה וכמה פעמים מעשים נוראים אשר תצלילה אוזן כל שומע והוא אמר תמיד שאינו בעל מופת ואינו צדיק רק הכל בדרך הטבע

ואינם צריכים להחזיק לו טובה כי לא בזכותו הוא רק הכל מן השמים לטיב לעמו ישראל:

(ל) פעם א' ה' בעיר כרעזאן חילול שבת גדול מאת הספרים שהתחילו לגלח בפרדסיא בשבת וספרו לו לשלח לקרוא אותם ונחאספו כל הספרים ואמרו כי מוכרחים לספר ולגלח בשבת כי זה עיקר פרנסתם כי עיר כרעזאן מלאה מאדונים ושרים מהערכאות ומאנשי הצבא ואם לא יגלחו בשבת גם בימי החול לא יבואו אליהם ומה יעשו הלא היהודים מצער ומעוטים המה ומהיכן יהי' להם פרנסה. ופרנסה דוחה שבת כי באם לא יהי' מוכרחים לחזור על הפתחים וטפלי תלוי לכל אחד והוא ז"ל דיבר עמהם יכוח וקשית בנעשיות ובמוסר עד שנתרכך לבם הקשה והסכימו אם יעשו כולם אגודה אחת ויד אחת חק ולא יעבירי שלא יגלח שום אחד מהם בשבת ויחתמו על כתב בקנס אם יעבור מי ויגלח בשבת אפי' בצנעה אזי יסגרו כולם חנותם ולא יעשו עוד שום מלאכה ואם א' או שנים לא יסכימו ע"ז אזי מוכרחים כולם לעשות מלאכתם בשבת כי הלא אם לא יעשו המה יקח האחד אי השנים כל פרנסותיהם והתחיל לדבר ולהוכיח את כל א' וא' עד שחתמו על הכתב שעשה ביניהם יל נשאר רק אחד קשה עורף אשר לא רצה לשמוע ולחתום אף כי דיבר אליו דברים אשר לא הי' ראוי לשמוע דברים היוצאים מן הלב וככ"ז לא נכנסו הדברים בלבו אח"כ איים עליו באזהרות ועונשין המחללים שבת ולא רצה לשמוע ופנה עורף ורצה לילך ואמרו הנשואים שבעבירי זה הא' מוכרחים כולם לחלל שבת ע"כ פנה עוד הפעם לאיש אחד הנ"ל ואמר לו תדע שהיושב בשמים ישית עצה עבורך הכי אם ח"ו תשבר ירך מה תעשה הלא תהי' מוכרח לסגור חנותך אף בחול ע"כ שמע נא ותחתם גם אתה על הכתב ולא תגרום שתחללו כולכם את השבת והוא לא רצה לשמוע וביקש והפציר את שאר הספרים והמה האחת באמרם שאינם יכולים לראות איך האחד הנ"ל יקח את כל מכיריהם שפרנסתם תלוי בהם כאשר אמרו בתחלה ע"כ הליבש קנאה ועזו ואמר שבוודאי מן השמים ירחמו כי האיש האחד יחטא ומחטיא את הרבים חטא הרבים יתלו בו וכאשר הלכו כולם מבית של אאמו"ר וז"ל לא רחוק מביתו על המשעול טריטיוואר נפל הכליעל הזה ושבר ידו ונפל פחד עליהם וחזרו כולם ואמרו נעשה ינשמע וחתמו כולם על הכתב והבליעל הזה חלה על חלי' ושבק חיים לכל חי כן יבאדו כו' והי' לנס ולקידוש השם:

(לא) עוד פעם אחת פתח איש אחד מהולכי קדימה את חנותו וכאשר ספרי זאת לאאמו"ר ז"ל חרד לבבו ושלח את השמש שלו תיכף שיאמר לו בשמו שישגור את החנות ילא שמע פעם א' ושתים ואמר אפי' אם יבא הרב בעצמו לא אשמע וכאשר שמע זאת לבש את מעילו והלך לאביו של הנ"ל אף כי גם אביו ה' מהולכי קדימה ומהמשכילים בכ"ז לא הרהיב עזו בנפשו לחלל את השבת בפרהסיא וכאשר דפק על פתחו ופתח הפתח עמד אבי האיש הנ"ל נגד המראה וסרק במסרק את שערו כי לא חשב בדעתו שכא יבא אליו הרב בשבת בבקר וכאשר ראה אותו עמד נכהל ומשתומם ושאל מה זה רבינו ומה היום מיומים והוצג לו תיכף כסא וביקש מאתו שישב מעט וישב וסיפר לו את כל הנעשה שבנו פתח חנותו היום ואמר לו האיש הנ"ל בדרך שחוק מה זה חושש רבינו הכי יוגרם ח"ו חולי הריאה להבורא אמר לו אין עתה עת שחוק רק כל זמן שאני בחיים בושע וכלימה הוא וכאב לב שיפתח מי חנות בשבת בעיני ע"כ באתי אליכם שתראו שיסגור החנות ובוודאי ישמע אתכם ואמר לו אני ממלא מבוקש רבינו ואראה לעשות כל מה שביכולתי בכדי שיסגור את החנות למען לא יגרום ח"ו כחוט השערה עג"נ לרבינו והלך תיכף לבנו הנ"ל והפציר בו ומילא מבוקשו ואך התנה תנאי כפול כתנאי בני גד ורואבך שרק בשבת זה סוגר את החנות ועל שבת הבא לא יציית אותו ולא ירהב לאמר לו עוד בדבר הזה כי לא ישמע לו ולא לשום אדם בעולם ובא אביו הנ"ל וסיפר לו את דברי בנו הנ"ל וביקש שלא יהי' לו תרעומות עליו כי הלא ידעתם כי בזמנינו אלו בן מנוול אב ע"כ אין שום עצה ע"ז רק אם מן השמים יעכבוהו אזי טוב כי גם רצונו בזה שלא יפתח

החנות ויחלל שבת בפרהסיא אף אין בכחי למחות בו ונתן לו חש"ע על טרחו ואמר לולי שמרו ישראל שבת א' ועל שבת הבע"ל נשען על אבינו שבשמים ובטוח אני שלא יפתח עוד חנותו ולא עברו כל ימי השבוע וביום עש"ק סגרו חנותו מטעם המלך מחמת שהתחילו הבע"ח שלו לתכעו והלך לאכדון כן יאכדו ונעשה רעש גדול כהעיר ממעשה הלז או אמר כי לא בזכותו ומעשיו נעשה הדבר הלזה כי הלא בירי מעש אין רק הקב"ה בכבודו ובעצמו חבע עלבונו כן נזכה שיחבע השם עלבונו ויוציאונו מהגלות המר הזה ונעלה לציון ברינה ועינינו תחננה בכנין ציון וירושלים במהרה בימינו:

לב) מעשה פלא אחרת עיו"ט וכמדומה שהי' חג השבועות זמן מתן תורתנו הקדושה הלך לבקש מהאדון הגדול מאנשי הצבא שיתן חופש בחג הנ"ל להיהודים מהצבא על שני הימים שלא יצטרכו לילך ביו"ט על האגוזייר והפציר בו מאוד אך האדון הנ"ל אמר שאינו יכול בשום אופן לעשות זאת אף כי עד כה נתן חופש בכל פעם על הימים טובים כי הי' כתב מהקיר"ה שיתנתן חופש להיהודים בימי תגיהם אך עתה הוא קודם זמן הנסיון (מאנעווער) גדול אינו רשאי ואינו יכול למלא מבוקשו כשום אופן ואמר עוד אפי' להקיר"ה בעצמו לא ישמע אם יפציר בו על דבר זה ליתן חופש כי זה הוא נגד החוק והוא כחן עוד הפעם להפציר אותו בדברים היוצאים מן הלב אבל לא הועיל כלום כי האדון הנ"ל אמר כי לא ישמע אף אם יבא מלאך או אפי' הש"י בעצמו כי אינו מאמין כלל ימ"ש ואמר לו הוא הש"י אינו צריך להפציר בו ואינו צריך לחיפושו כי הלא יוכל לעשות שירד ביום מחר גשם שוטף ואבני אלגביש ולא יוכלו לילך וממילא יהי' חפשי והשיב הוא הלא קציר חטים היום והשמים בטהרם ולא נראה שום ענן והשמש בחקפו וכפי דרך הטבע ואמירת החווים ככוכבים יהי' כן זמן מה הכי ישונה הטבע לא הי' ולא תהי' תיפח עצמותיו והשיב לו אנתנו מאמינים בני מאמינים וכבר ראינו ושמענו כי הנביאים שלנו גזרו ושינו את הטבע כן גזרו בזמן קציר חטים וירד גשם וגם נקדע הים בנטיית יד רבינו אב הנביאים וגם מעשה דר"פ בן יאיר ועוד מעשים כדומה וכדומה מגאוננו וקדושינו וזה"ה אבל הוא באחת שהי' לא תהי' ולא רצה להטות און קשבת ולתת חופש והלך אדמו"ר וזה"ה בשכרון לב ופחי נפש ואמר מעתה אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים וראו כל עמי הארץ ויראו ממך ולמען יהי' קידוש השם וכל היום של עיו"ט הנ"ל הי' השמים בטהרם וגם כלילה הי' השמים זכים והלכנה האירה והכוכבים האירו ממסילותם ולא עלתה על דעת מי שיוכל לירד גשם בדרך הטבע וכלילה אחר אמירת התיקון נתן לנו אאדמו"ר הרה"ג זלה"ה משקה להתאמץ כתפלה ולבקש רחמים למען שיהי' קידוש השם ואנתנו הלכנו בכל פעם לראות אם יש תקוה מה על הגשם אבל לדאבון נפשינו שראינו עצבון לב של אבינו ובחזן הי' רוח צח ונקי ולא נראה אף שום רשע מענן וכעלות השחר הלך למקוה ובא לביתו ואמר עוד לא נראה שום שינוי על השמים הכי רצון הש"י שיתחלל שמו יתברך ח"ו ע"י רשע ערץ והאדון הנ"ל עמד במרדו וכמו השחר עלה אזר את סוסו ורכב לבית מבצר של אנשי הצבא וצויה לחקוע וליתן אות שיעמדו כל אנשי הצבא הכן במקום הנקבע ומשם ילכו על האגוזייר וכאן כל הראשים הכן וגם הרצים בסוסים האחשורנים והמוזמרים ונושאי הדגל וכאשר התחילו לתת האות הראשון להתחיל לילך נחהוה פתאום רוח גדולה וחזק מפרק הרים רוח שאינו מצויה וקשרו עננים וכיסו את השמים וגשם שוטף בכח וכחימה גדולה עד שלא הי' באפשרי להתאפק בתוך אפי' רגע אחר ונשרו בגדיהם ועמדו במים עד ארכבותיהם והאדון הנ"ל בקשיות ערפו עוד לא רצה לתת חופש ולצוות לחזור להמבצר עד ששאר הראשים צעקו בקול מר הכי כלה אתה עושה הלא א"א אף לעמוד ומכ"ש וק"ו לילך כי הלא השמים נחכסו בעננים וגם רעמים וזוועה נוראים ע"כ הוכרח ליתן צו שיחזרו למבצרם ואמר האדון הנ"ל להשרים אשר אתו אין זה רק כח של הרב שהי' אתמול והפציר בי ואמר שיהי' כן ורץ עם סוסו להקאסינא שלהם וסיפר

לפני כל השרים את המעשה הלזה ואמר לית דין בר נש רק מלאך האלקים והרי יש אלקים בישראל ורץ עם סוסו לבית משכן אאמו"ר ז"ל לפייסו כי אמר כלנו מתים אך כבר הי' בביהכנ"ס הגדולה להתפלל כי כן נכתב בהקאנסוס שלו בעת אשר נתקבל להעיר הנ"ל שכל ימי הקיץ מן חג הפסח עד אחר חג הסוכות יתפלל בביהכנ"ס הגדולה דשם בכל שבת ויר"ט והלך לשם וביקש שיתנו לו רשות לבוא לפניו כי רוצה לפייס את הרב על אשר לא מילא מבוקשו אתמול כי נתברר לו שלא טוב עשה והכי הרב הוא מלאך האלקים וכא לפני אאמו"ר ז"ל וביקש ממנו שימחול ושא יהי' לו שום תרעומת עליי ומבטיח לו שמעתה ימלא בכל פעם מבוקשו אשר יבקש ממנו יען שרואה שמשטרי השמים ודרך הטבע נמסרו לו לעשות רצונו כעבר אל אדוניו ומעתה אל יטריח א"ע לבקש מה ממנו כי מי שיבא בשליחותו ימלא כל אשר יבקש ממנו אם יהי' רק בידו לעשות לטובתו ולמלא מבוקשו ובעת הסתלקות אאמו"ר ז"ל נתעצב מאוד והלך עם חלק מאנשי הצבא באכל עד בית החיים וקפץ על החומה הסובב לראות איך עושים היהודים עם איש גדול כמוהו ועמד כן עם הצבא עד אחר הקבורה ואמרו אנשים שראו איך זלגו דמעות מעיניו. ינחם השם את כל אבלי ציון וירושלים וימחה דמעה מעל כל פנים:

לג) ביום ד' פרשה צו תרס"ד כתב לנכדו הרב הגדול מו"ה משה הכהן ז"ל (הוא ניהו בן אחי הרהג וכו' מו"ה יצחק הכהן ז"ל) אשר דר או בעיר אלעסק וכתב לו כזה"ל זה כמה שלחת לי מכתב ותוכו רצוף דברי תורה ולא הי' לי פנאי להשיב לך והיום מצאתי מכתב וכו' אגב אכתוב לך מה שנשאלתי שבוע זו מדרש פליאה הובא בספר דמשק אליעזר פ' עקב ובספר סכון מנחם שם רבי הוי מסדר צלותא דשמונה עשרה מכריז אבדן משמשו רביעי בקודש טמא עכ"ל והמחברים נלאו למצוא המוכן והלכו למרחוק בדוחקא בטר דרוחקא ואני הראיתי דברי היושלים ברכות ריש פרק אין עומדין בהא דלא יעמוד להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה וקחשיב הא דכנות ישראל וכו' ז' נקיים כמו דאי' בש"ס דילן והדר מייתי אבדן שאל לרבי רביעי בקודש מהו וא"ל טמא וקאים ומצלי דג"ז נחשכ הלכה פסוקה וזהו כוונת המדרש וז"ל ואמת. כליל שבת קודש פ' ויקהל נדמה לי בחלום שראיתי הלכנה במילואה ופתאום בא כוכב והתחיל להכות בהלכנה כרצוא ושוב ויצא בת קול מן הלכנה בכל העולם רע רע שלשה פעמים ונבהלתי בחלומי וספרתי המראה ואיקץ ותפעם רוחי בקרבי ובבקר קראתי אנשים ועשיתי הטבת חלום ולא ידענו מפטירת הרה"צ ז"ל דקהלכם שהי' ביום ועש"ק העבר עד יום א' ואז נודע לי פתרון החלום וז"ש מפני הרעה נאסף הצדיק ויען כי כמה צדיקים עלו בחורף הלזה לשמים הי' הקול ג' רעות והש"י ירחם על שארית ישראל וינחם על הרעה להפוך לטוב אכ"ר:

לד) בהיותו בברעזאן הי' א' מהולכי קדימה שהתחיל לבנות לו בית חומה בתוך העיר ובנה גם כשבת וכאשר נתוודע לו מזה הלך בעצמו להאיש הנ"ל והפציר בו שלא יכנה בשבת ושלא יהי' הוא הראש והראשון בחילול שבת בפרהסיא בבנין אך האיש הנ"ל לא נטה און קשבת ואחר פיוסטים הרבה ואיומים לא רצה לשמוע אמר לו בטוח אני בעושה"י ולמען קדושת שמו שבוודאי לא תדורו בבית הלזה ויבא לידי זרים ולא ארכו הימים כי בעת הגמרו נחלה ר"ל ושכב עלי ערש דוי ימים רבים עד שהוכרח למכור את הבית חומה הנ"ל ושל"ח ולכל ישראל כן יאכדו כל אויבך וכו' וחיים וברכה לכל אוהבי השם ולשומרי מצוותיו:

לה) פעם אחת אירע לאחר מאנשי המנין שלו שבתו הי' מקשה לילד והרופאים אמרו שהיא מסוכנת ובא אבי האשה הנ"ל במר נפשו בדמע עינו וסיפר לו המעמד מכתו הנ"ל כי ברע היא וכרחם אב על בנו ביקש מאתו שיתן לו איזו סגולה ורפואה ולבקש רחמים ויען כי הי' בקי ברפואות וסגולות מהרה"צ מסטרעטין ועוד צדיקים וכמה וכמה נתרפאו על ידו אף כי

הרופאים אמרו נואש אמר להאיש הנ"ל סגולה שבעל האשה יוצק מים מפיו לפי האשה ובתוך כדי ריכוז אמר שתקוותי בהש"י שלא יצטרכו לעשות זאת הסגולה כי עוד בצאתך מביתי החוצה יאמרו לך בשורה טובה שכבר המליטה בן וכן ה' כי אך יצא החוצה פגע בו שליח ואמר לו הכשורה שכחו הנ"ל המליטה בן. ונראה כחוש כי היתה תפלתו שגורה בפיו כדאי בגמרא אצל ר' חנינא בן דוסא (ברכות ל"ה ע"ב) ובכ"ז ה' מרגלא בפומי' חמדי כי אינו צדיק ולא בן צדיק רק הכל מאתו ית"ש וכן פקד בצוואתו שלא יתארו אותו כתואר צדיק או חסיד כי כשם שנפרעים וכו' וגם כתב בהצוואה הנל שרצונו ה' לצוות שלא יספרוהו כלל (מטעם זה שלא יאמרו עליו תואר אשר אין בו) אף יען שידוע שלא ישמעו לו עכ"פ מבקש שלא יאמרו עליו שבתים שלא ה' בו וגם על המצבה לא יכתבו שום תואר כבוד רק פה נטמן הרב המפורסם מו"ה (ולכתוב שמו) אבדפה"ק בעהמ"ת (ויורשמו שמות החיבורים כי אולי יש בהם דבר טוב יהי' לו למזכרת וכות הורים ואמר שמה שמצוה לכתוב עליו תואר המפורסם הוא דבר אמת שהלא הוא מפורסם ואינו ח"ו שום גדלות:

לו) ספרה לי אחותי הרבנית ת' מביונאו וכתה היא הרבנית בעיר ברעזאן שבעת אשר נתקבל בעלה הרב הוא גיסי הרב הגדול וכו' מו"ה שמעון באבד שליט"א לרב אב"ד בעיר ביונאו וכתה הוא אב"ד בברעזאן ה' שם א' אשר חתם מקודם על הקאנסיס ואח"כ נתחרט על חתימתו ורצה לקבל רב אחר ופיוז הרבה מעות ע"ז ורצה לגדום מחלוקת ואאמרי' הרה"ג וכו' ז"ל ה' אז עם גיסי הרב הנ"ל על שבת הראשון ושלא לקרוא את האיש הנ"ל ולא רצה לבוא ועשה מעשיו בגלוי ובסתר אף כי כבר ה' גיסי הרב הנ"ל שם וגרם עי"ז חלישת הדעת גדול לגיסי הרב הנ"ל וגם לאאמור"ר הרה"ג וכו' זלה"ה ולא עברו ימים מועטים כאשר נסע אאמור"ר ז"ל משם לביתו נפל האיש הנ"ל למשכב וחלה על חליו איזו שכונות וכל ימי החוליו צעק שתובעים אותו לדין בכל עת עבור שגרם חלישת הדעת להרב מברעזאן ובני ביתו של הנ"ל הלכו לגיסי הרב הנ"ל שימחול לו על עלבונו וגם יכתוב לברעזאן לחותנו שימחול לו אבל לא הועיל כלל כי עד רגע אחרונה צעק שזמוזמים אותו לדין לבי"ד של מעלה עבור הרב מברעזאן ושל"ת ולכל ישראל:

לו) בעיר ברעזאן ה' איש אחד חשוכי בנים לא עלינו ולעת חליו ביקשה אשתו שיתן לה גט פטורין למען לא תצטרך להיות אגודה באחיו ליקח חליצה ויען כי בין כך ובין כך תקפה עליו החולאת ר"ל והי' כמעט גוסס והלך אאמור"ר הרה"ג וכו' זלה"ה לבית החולה לסדר את הגט על תנאי הנ"ל ובכוא סמוך לבית החולה אמרו שכבר אסור לכהן ליכנס להבית הנ"ל והוא ה' כהן בכ"ז אמר אלך להבית כי שומר מצוה לא ידע דבר רע ובוודאי ישמרהו השם כי הוא דבר מצוה וכאשר בא לבית החולה הוקל החולאת מעט וסידר הגט כדין ואחר נתינת הגט כהלכתו בדרך אותו ברפ"ש בקרוב והבטיח לו שיעמוד מחליו ולעת חיה יתברך בזרע של קיימא רק באופן שיקח אותו לסנדק ואין זאת ממכירי כהונה וכהן המסייע בבית הגרנות יען שהסנדקאות ממילא שייכים לו יען שהוא אב"ד ואחר עבור איזו ימים שב לאיתנו ועשה נישואין לאשתו אשר גירש על תנאי כדין ולתשעה חודשים נולד להם בן זכר ולקח אותו לסנדק כהבטחתו. כהנה וכהנה דברים נפלאים עד אשר אין די באר:

לח) דרכו ה' לראות כל ספר חדש אף מאחרון שבאחרונים כי אמר אין ביהמ"ד בלא חידוש פעם אחד ה' בכפר מארשין סמוך לסטריא לשאוף רוח צה ולשתות מים ממעין הרפואה דשם שאל אותו איזו רב במכתב איך להתנהג עם דגים השרוים בשמן הנקראים סרדינין האם יכולים לאכלן והשיב אני איני יודע איך הדגים הנ"ל עשויים ואם הם מותרים אך בזכרוננו שראיתי בתולדות החתם סופר ז"ל שחותנו הרה"ג וכו' ר' עקיבא איגר זלה"ה אכל בסעודה שלישית של שבת דגים הנ"ל מסתמא המה מותרים אך בכ"ז אולי בזמנינו אלו שרבו

עוברי עבירה אולי מזויפים המה איני אומר לא איסור ולא היתר. ומזה נראה איך שלא הניח שום ספר גדול או קטן מלהביט בו ולרשום בזכרוננו ואין זכרוננו ה' הפלא ופלא כי בוודאי לא שנה וחזר מאה פעמים ואחד דבר זה אך הביט בו פעם אחד וכבר נשאר בזכרוננו:

לט) פעם א' דרש בשבת הגדול או בשבת תשובה דרשה והי' מנהגו תמיד לדרוש בשבתות הנ"ל מענינא דיומא ובתוך הדרשה נפל בפיו האין נחהו רעידת הארץ ואחר עבור איזו ימים ה' רעידת הארץ בכל העולם איזו רגעים כנודע אז ואמרו הכל כי לא יעשה השם דבר כי אם גילה סודו ליראיו:

מ) בהיותו בעיר ברעזאן ה' שם אברך אחד משכיל מתנהג בדרך ישר וכבר עברו לערך שלש עשרה שנה אחר הנישואין ולא ה' לו זש"ק והנ"ל לא ראמן בצדיקים רק במאחז"ל ילך אצל חכם וכמה פעמים הפציר בו שיקש עליו רחמים שיושע בקרב בזש"ק ופעם א' בשמחת תורה כאשר ה' המנהג בברעזאן שכל אנשים המתפללים בביהכנ"ס הגדולה באו קודם ההקפות לביתו ובתוכם ה' גם האברך הנ"ל להובילו לביהכנ"ס בריב עם ואחר ההקפות הוליכו אותו לביתו בכבוד גדול ובשמחה וכאשר פנו כל האנשים המילדים והלכו לביתם נשאר האברך הנ"ל והתחנן לפניו שעתה בעת שמחה יברך אותו שיושע בזש"ק והי' אז עת רצון ואמר לו שבוודאי יורשע כעת אך יעשה סגולה אחת למען יהי' בדרך הטבע ואמר לו סגולה שיעשה כעת ל"ט (והסגולה איננו זוכר) ויפקד בכך חי וקיים וכן ה' וכיבד אותו בסנדקאות וגם עשה פדיון הבן אצלו ועד עתה הבן הנ"ל קיים:

מא) מנהגו ה' ביום של שלש עשרה מדות בעת עשיית הנרות על יום הקדוש עמד אצל אמי מורתי הרבנית תנצב"ה בעת הנחת הפתילות והחזיק בידו נייר אחד אשר בו ה' דרוש כל השמות לאמותיהם מכל המשפחה המתים והחיים וגם מידעיו וחשב כל השמות הנ"ל בבכי ותחנונים ועורר רחמים על כולם לטובה ובעת אשר הרה"ג וכו' ר' יצחק אלהן ז"ל של"ת כתב אליו הרה"ג וכו' המפורסם אב"ד מיר ז"ל אשר ישב בסוף ימיו בארץ הקדושה אשר מבוקשו וחפצו עתה אחר הסתלקות רבו הנ"ל להיות מעתה תלמידו והפציר שיוכירי בכל עת ושלא ימוש זכרוננו מל"ל לוח לבו ובעת אשר קרא את שם הרה"ג וכו' הנ"ל להזכירי לחיים לא הניחו אותו מן השמים לקרוא הלאה ועמד זמן מה והתחיל לבכות בתזקה ועורר רחמים מרובים בבכי' וזעקה עד אשר הרגיש בנפשו שנתיישב לבו וקרא הלאה ולפלא שאחר יוה"כ בא מכתב מאנ"ש של הרה"ג וכו' הנ"ל שהרב הנ"ל נחלש ל"ע בחולאת מסוכן וביקש שיכתבו אליו שיחפלו בעדו ויעורר רחמים שישלחו לו רפ"ש מן השמים והשיב שכבר אמר לכו בעת הנחת הפתילות ביום שלש עשרה מדות והתפלל ועורר רחמים ובוודאי כבר הוטב לו ושב לאיתנו כי תפלתו היתה שגורה בפיו וכן בא מכתב שכן הדבר שכבר הוטב לו והושב לאיתנו והחולאת חדלה ביום הנ"ל כה יעזור השם שבזכותו ננצל מכל פגע ומכל נגע ואך טוב יסובכנו סלה:

מב) ביום קודם הסתלקותו הוא ט"ו בשבט (כי ביום ט"ו שבט נסתלק ועלה לשמים ואותני עזב לאנחות) לא רצה ליקח אף מעט יין לרפואה כי חשש שהיין יערכב את מוחו והוא צריך בעת להכין לו דרשה בעת ביאתו לעולם העליון לבי"ד של מעלה וסיפר מעשה מצדיק אחד קדוש איך שטען לפני בעל הרחמים ואמר גם אנכי אומר כן רבש"ע הלא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע וכעין דרך העולם ודרך האנשים מעולם התחתון כאשר איש ליה אצל חבירו מעות והלוה מביא המעות של ההלוואה בחזרה המלוה מדקדק מאד שמהעות של הקרן יהי' מעות טובים ויפס ושלמים וחריפים עובר לסוחר מבלי שום חסרון מה אבל על מעות העסקא שוב אינו מדקדק כל כך ובפרט אם הלוה התחזק המעות זמן רב ועלה עסקא הרבה בוודאי אינו מדקדק ועוד גם זאת אם עלה עסקא מן העסקא הרבה אוי אפי' אם נוהן לי

מעוט קרועים וגרועים אינו אומר דבר כי על הקרן הדרך להקפיד אבל על העסקא ובפרט על עסקא מן העסקא אין מדקדקים. ועתה הלא על אבותינו הקדושים זלה"ה זי"ע דקדקת כחוט השערה יען שהי' הקרן קיימת אבל הבנים שהמה העסקא ועל בני בנים שהמה עסקא מן העסקא ובפרט אנחנו שכבר לקחת אלף פעמים עסקא מהעסקא בוודאי אינו מן הדין שחדקדק עלינו ויהי' איך שיהי' הדין נותן שתרדם עלי ועל כל ישראל וזהו הפירוש בגלל אבות חושע בנים (כמו בגלל הדבר הזה) ותביא גאולה לבני בניהם כי האבות היו הקרן ובגלל הקרן שדקדת כחוט השערה חושע לבנים שהמה רק עסקא ותביא גאולה לבני בניהם שהמה עסקא מהעסקא בוודאי אין לך לדקדק במעשיהם ותביא להם הגאולה. כה יעזור השם כרחמי המרובים ישלח לנו כהן צדק ויבשר לנו בשורות טובות ונחמות כביאת גואלינו משיח צדקינו הולך תמים בקרב הימים: הנה סדרתי שנים וארבעים אותיות כמנין ודברת ב"ם וכמנין השם היוצא מחורו אנא בכח:

ועתה אעתיק סדר יחוסו מצד אב ואם אף כי כבר נדפס מעט בספרו דע"ת ומעט בספר תכלת מרדכי הלא הספרים הנ"ל אינם בנמצא ע"כ אני חוזר ושונה למען ידע כל איש והוא מצד אביו הוא הרב הגניד המפורסם המופלג ועמוס כתורה ויראה מו"ה משה הכהן ז"ל נכד הרב הצדיק המקובל מו"ה צבי הירש זצ"ל מגיד מישורים דק"ק גלינא כעמ"ס נשמת צבי משיבת נפש (אמר צבי המוציא לאור ספר הנ"ל אשר שמו בקרבי) נין ונכד לרבותינו הגדולים והמפורסמים הב"ח והטו"ז זצ"ל ומצד אמו הצנועה המפורסמת במעשיה הטובים מרת אסתר גיטל תנצב"ה הוא נין ונכד להרב הקדוש והמפורסם בכל העולם ר' איצקיל זצ"ל מגיד דק"ק הארחוב וק"ק דראביטש (הוא אבי דודו זקינו הרב הקדוש והטהור מו"ה מיכל מזלזטשיב זצ"ל והי"ר איצקיל הנ"ל הוא בן הרב הקדוש מו"ה יוסף הנקרא כפי כל איש אמת זצ"ל בהרב הקדוש מו"ה משה מסווירש זצ"ל שנהרג על קידוש השם ולמעלה כמה דורות צדיקים מקדושי ארץ והי' נכד הגאון בעהמ"ח ספר אפי רברבי זצ"ל שהי' נכד רש"י הקדוש זצ"ל שהי' לו יחוס עד ר' יוחנן הסנדלר דור אחר דור ונכד ר"ג חוקן יחוס עד דהע"ה גם הוא נכד להגאון רבינו הגדול הכתי יוסף ושו"ע ז"ל. אביו הרב הגביר המופלג מו"ה משה הכהן ז"ל אשר כל ימיו בתוך המון טרדוהיו לא פסק פיו מגירסא ועשה סיום הש"ס ששה פעמים ולמד כסדר גמרא ורש"י ותוס' ומהרש"א גם כל חלקי הרמב"ם וחלקי הטורים ושו"ע והזהיר ושאר ספרי קבלה ומדרשים וגם מדי דברו עם סוחרים חזר בין הפרקים בע"פ משניות ושאר לימודים השגורים בפיו ונתן מעשר כל ימיו כמובא לעיל אות א' והכל עשה בהצנע לכת (שמעתי כן מאמרו"ר הרה"ג זלה"ה) שסיפר איך ששמע מכנו של הדיין שהי' בולאטשוב שאביו הדיין ז"ל סיפר לו בכל יאמר רק אחר פטירתו של אא"ז ר' משה ז"ל יוכל לספר יען שהי' משה אא"ז הנ"ל פקד עליו לכל יודע לאיש כי פעם א' נצרך הדיין הנ"ל להשיא את בנו והי' עני מדוכא ולא הי' לו לפרוט אף פרוטה חדא שלח מכתב קריאה לכל אנשי העיר וחשב שבוודאי ישלחו לו מעות דרשה ויהי' לו מזה להפק מחשבתי לעשות הנישואין וכן הי' ששלחו לו כל א' כנדבת לבו וככ"ז לא הספיק והי' לו עג"נ וצער לא ידע לשית עצות בנפשו איך וכמה לגמור צרכי הנישואין המרובין ובתוך כך בא אבי זקני הנ"ל ז"ל לביתו והביא בעצמו ובכבודו מעות הדרשה ובירך אותו בכרכת מו"ט והביט בפני הדיין וראה אותו ברע ובמרה שחורה שאל אותו מה זה הלא עתה עת שמחה וכבודו יושב בעג"נ והוא גם הוא השיב לו את מר לבו איך שחסר לו עוד הרבה לגמור הנישואין ואין בידו ומה יוכל לעשות ולשמחה מה זו עושה שאל אותו כמה חסר לכם עוד הלא מסתמא שלחו לכם כל אנשי העיר מעות דרשה השיב לו אמת ששלחו אך לא הספיק וחסר לו עוד איזו מאות ר"כ (כמדומה שאמר ארבעה מאות ר"כ) פתח אמתחתו ונתן לו סך הנ"ל בסכר פנים יפות ואך בתנאי שלא יודע לשום איש כי מנהגו הי' תמיד ליתן צדקה בסתר (כמ"ש מתן בסתר יכפה אף) והוא ז"ל הדיין הנ"ל סיפר לבנו

קודם פטירתו ג"כ בכל יאמר עד אחר פטירת אא"ז ר' משה הנ"ל ואז סיפר בן הדיין הנ"ל לפני המטה בפני קהל ועדה למען ידעו דרכיו איך הי' איש הצנע לכת זי"ע. גם זאת שמעתי מאמרו"ר הרה"ג וכו' ז"ל איך ששמע מהרה"ג וכו' ר' משה תאומים אב"ד הארדענקא בעה אשר בא בקישורין עם כתו הוא אחותי מנכ"ת רחצי תנצב"ד עם בן הגביר ר' אברהם זיידמאן ז"ל מכפר סערפינץ סמוך להארדענקא הנ"ל אמר הרב ר' משה הנ"ל לרמתי ר' אברהם הנ"ל אל תדמו בנפשכם שעשיתם שידך עם הרב מיאוליווין מעיר קטנה לא כי הוא הרב הנ"ל חזן ממה שהוא בעצמו גדול הדור אף שדר בעיקר קטנה עוד הוא מיוחס גדול כי הרב הגדול ר' יואל אשכנזי אב"ד ולאטשוב ז"ל התפאר לפני שיש לו בעלי בתים ידאי השם אשר כמותם ירבו בישראל וסיפר לו איך שבעל בית אחד ושמו ר' משה שוואריאן (הוא אא"ז ז"ל) בא לפניו ובקש מנו שיתן לו הזמנה לאיש א' שיש לו דין ודברים עמו ונתן לי ההזמנה יכאשר באו שניהם לדין שאל מי הוא התובע הלא בוודאי מי שלקח ההזמנה יתחיל לטעון ייסדר טענותיו והשיב הר' משה הנ"ל לא כן הוא הצד השני הוא התובע יהאיש אשר הווינו לא ידע כלל ונשאר משתומם ושאל מה תביעה יש לי עליכם והשיב ר' משה הנ"ל איתי היא כי הוא אינו יודע אבל אני אגלה לו וידע והתחיל לספר הן האיש הזה לוקח אצלי יי"ש זה איזו שנים ומאז בהתחלה כאשר בא בחביתו מדרו החביות כמה מדות מחזיק וחשבו כן בכל פעם יתה מדרו עוד הפעם החביות ומחזיק כעת בפחות איזו מדות ולא נודע לי מאיזו זמן נפתח החביות וע"כ מחויב אני להחזיר להאיש הנ"ל מעת פחיתת החביות ולא אדע כמה ע"כ באתי לריר לשאול עפ"י דעת תירה כמה מחויב אני להחזיר כי ירא אנכי שלא יהי' בידו ח"ו גניבה אי גזילה אפי' בלא ידיעתו ועמד האיש הנ"ל משתאה כי גם הוא לא ידע ואינו יודע מאיזו זמן נפתח וכמה יתבע ע"כ עשיתי פשרה ביניהם כפי חזו"ד ושעל המותר ימחלו זה לזה יהיה כעני לפלא כי לא שמעתי מעודי ד"ת כזה יגם לא שמעתי מירבתי וסיים ע"ז הרב הנ"ל דבר זה הוא יחוס עצמו שאין כמיהו ועתה דע לכם עם מי באתם בקישורין זי"ע.

אביו של אא"ז הר' משה הנ"ל הי' שמו ר' שלום ז"ל (מובא לעיל אות א') הוא הי' הר' כעיר בערזאן ושם מנוחתו כבוד. בחייו הי' בעל מלאכה מלאכת צורף (גאלדשניידר) והתפרנס א"ע כל ימיו מיגיע כפו בעוני והעידו עליו הקדושים הרה"ק ר' מרדכלי מקרעביניץ והרה"צ ר' מאירל מפרעמישלאן זצ"ל שהי' נטר ברית והכי עבודתו ומלאכתו היתה בכוונות גדולות וביתורים ביום עבד עבודתו וכלילה נדד שינה מעל עיניו ולמד כל הלילה יהי' מאוד הצנע לכת לכל יודע לשום איש התנהגותו ונהג בכל ימיו ליתן מעשר כספים ופעם א' הי' לו היוק גדול בעת מלאכתו בהצקת זהב נתן ג"כ מעשר מההיוק כי אמר חייב אדם לברך וכו' כשם שמברכים וכו' (ברכות פ"ט מ"ה) ובפרט כפי הפי' מהרה"ק ר' זוסי' זצ"ל שמאת הסי' לא תצא הרעות וכו'. אביו של אא"ז ר' שלום ז"ל הנ"ל הי' ר' אליהו ז"ל שהי' מתלמידי הרה"ק ר' ארון ליב הגדול מפרעמישלאן ז"ל וראיתי כתוב בספר א' אור הנר ושם בהגהה ניצוצי אורות סוף אות י"ב מעשה נורא אבל לא נכתב בשם שמו של החסיד אא"ז ר' אליהו ז"ל אך בספר שית ספונים כמדומה שם נדפס המעשה הלז על שם אא"ז הי"ד אליהו ז"ל והמעשה שהי' כך הי' פעם א' במוצש"ק ישבו החסידים עם הרה"ק ר' ארון ליב הנ"ל על סעודת מלכה ובתוכם גם אא"ז ר' אליהו הנ"ל ז"ל ובעת אמרו התרוז אשרי מי שראה פניו כחלום כו' נאנח אא"ז ז"ל הנ"ל מאוד והביט הרה"ק ר' ארון ליב ז"ל הנ"ל בפניו וראה כי נעצב הוא נטל המטפחת והעביר על ראש ופני אא"ז ז"ל הנ"ל וישן ונרמה לו בחלומי שהוא יושב בביתו והנה בא אליהו ז"ל לביתו ושמח מאוד שיש לו אורח הגון כזה ואמר לו' היא אמי זקנתי תנצב"ה הנה בא אלינו אורח הגון ומכובד כזה מחויבים אנחנו לכבדו כערכו הרם ע"כ מהרו ותביאו מרקחת ונכבדוהו ונשמע הברכה ונאמר אחריו אמן ורצתה היא בזריות והביאה מרקחת ועמדה המרקחת על השלחן והוא אמר לאליהו ז"ל המרקחת הזאת הוא כיבוד

עבורכם למען תברכו ואנחנו נענה אחריכם וגער בו אליהו ז"ל ואמר לו טיפה סרוחה על דבר גשמי והכל כזה אתה רוצה שאזכיר את שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה ונפל עליו פחד גדול והקיץ משנתו מחמת הגערה הזאת ואמר לו הרה"ק ר' ארון ליב האם הוטב לך האורח אשר נכספת לראותו ומאז בכל עת שרצה לברך איזו ברכה בכל ימי חייו נפל עליו הפחד הגדול כמו אז בעת שגער בו אליהו ז"ל. זכות אא"ז הנ"ל ז"ל יגן עלינו ועל כל יו"ח ונהי' גם אנחנו מהזוכים לראות את אליהו ז"ל בכואו לבשר בשורת הגאולה בקרב בימינו ונעלה לציון ברנה:

אמו של אא"ז ר' משה ז"ל הנ"ל אשת אבי אבי זקני ר' שלום הנ"ל היתה צדיקת מפורסמת ונודעת בשמה די פרימה ריבעלה תנצב"ה כן קראו אותה בעיר ברעזאן ובכל מקום שהי' מכירים אותה כל ימיה עסקה בצדקה בהכנסת אורחים ובהכנסת כלה ובכלכלו עניים מרודים ויולדות עניות וכל ימיה אספה צדקה לחלוק ובכל כתי הנגידים ביקשה מאת המשרתת שכל מה שיושאר מה מדבר מאכל יטמינו עבורה בכדי שתחלק לעניים ולילדים קטנים וחולאים וברכה את המשרתת אשר שמעו לקולה שיצליחו וכמה וכמה אשר הטמינו עבורה הצליחו ונשאו והצליחו ואמר תמיד שברכתה של אמי זקנתי תנצב"ה עשתה פרי וחקצר היריעה מהכיל לתאר את רוב מעשיה וצדקתה אשר עשתה כל ימי חייה וכל אנשי עיר ברעזאן הזקנים זכרו והללוה בשערים כשרון מעשיה עד להפליא. פעם אחת הי' הרה"ק ר' מרדכלי מקרעמינין זלה"ה בעיר ברעזאן על יום ההלולא של הרה"ק ר' יודל פאטיקער ז"ל אשר מנוחתו כבוד עיר ברעזאן כי הי' מנהגו לבוא בכל שנה כי הי' תלמידו, ותמיד הלכה אמי זקנתי תנצב"ה להרה"ק ז"ל והוא גם הוא הי' מכיר אותה מצדקותיה וקירב אותה מאוד שתמיד פקד עליה לישוב על ספסל ועתה גם עתה הי' כן ובעת אשר ישבה כן והילד הוא אבי אבי ז"ל על ידיה כי הי' אז ילד קטן והרה"ק הנ"ל ז"ל הלך בבית אשר עמד הנה והנה בכובע היארמעקע על ראשו ומטפחתו על כתפו ואמר בפיו הקדוש על עצמי שהוא ח"ו הגרוע שכנרועים שיש בעולם ואין כנמצא גרוע ממנו ושהוא ח"ו מלא עוונות ופשעים וחטאים ועוד דברים כאלו ואמר שלא יהי' לו ח"ו שום תיקון ואיננו יודע אם יניחו אותו אפי' לגיהנם מחמת רוב עוונותיו ובכה בדמעות שליש ואמי זקנתי תנצב"ה בשמעה זאת והילד על ידיה עמדה מהספסל ואמרה רבינו הלואי שיהי' בני זה גרוע כמו רבינו הקדוש וכאשר שמע זאת מפיה פתח עיניו הקדושים ואמר האתה זה ריבעלה גדולה כזו אתה מבקש בזה הלשון צי גרוס גרייכסט דו זה הי' אחר הענווה הגדולה ראה זה מי יוכל להבין אפי' שיחת חולין שלהם וחידותיהם הקדושים. זה הוא מצד האב. — ומצד האם היא אשה הצנועה והחסידה מרת אסתר גיטל תנצב"ה אשר כל ימיה היתה עוסקת בהכנסת אורחים יותר מכפי כחה באכילה ושתייה ולינה וקירבה וקיבלה את כל עובר אורח כסבר פנים יפות ואם אירע אורח שכיוה אותה וקילל אותה פייסה אותו בדברים טובים עד שנתפייס ונתנה לו כל חפצו למען הפיק רצונו היא היתה נכדת הרה"ק ר' איצקיל מדראביטש זצ"ל נכדת הרה"ק ר' יוסלי זצ"ל אשר כל העולם יהודים ואינם יהודים עטרוהו בתואר איש אמת ואוה"ע קראוהו כלשונם יוסלי ספראוידלעווער אשר לעת זקנתו נסע לאה"ק ויען כי הי' עני לא הי' ביכלתו לשלם בעד הספינה וישב על חוף הים בתקוותו שהשם הטוב יזמין לו ספינה ונעשה לו נס כי בא רב החובל עם ספינתו וראה אותו וישב הלך אליו מהספינה וקרא אותו בשמו ואמר שהוא מכיר אותו בעת אשר הוא הי' בעירו בימי עלומיו והי' עני גדול עד שלא הי' כבר לחם וכמעט כלתה נפשו מרעבון ולא הי' מה להשיב נפשו וריחם עליו אז הרה"ק ר' יוסלי ז"ל הנ"ל ואמר אז שלח לחמך על פני המים כו' והכיר אותו כעת ולקחו על הספינה שלו והובילו לאה"ק. הרה"ק הנ"ל אמר לבנו הרה"צ ר' איצקל מדראביטש ז"ל ששאל אותו איך יודע לו יום עלייתו השמימה השיב לו מסתמא יודיעו לך מן השמים וכו' הי' כי בעבור טנה או שנתיים עמד הרה"צ ר' איצקל ז"ל הנ"ל באמצע היום

פתאום ושלף נעלו מעל רגלו וישב על הארץ ואמר כי כעת נסתלק אביו הרה"ק ועלה לשמים ואחר עבור איזו חדשים בא מכתב מאה"ק שביים הנ"ל שבך לן חיים הרה"ק הנ"ל זלה"ה זי"ע ועכ"י: דודה זקנה הי' הרב ר' מרדכי אב"ד נאראיוב אשר חתם א"ע נין ונכד לההיה"ג ר' יוסף קארו הוא רבינו בעל הב"י ושו"ע זצ"ל. זכותם של אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כליו"ח ועל כל משפחתנו שנזכו לחיים טובים ופרנסה מרווחת ברוב הרחבה וכשמחת הלב לעבודת הש"י לאורך ימים בבני חיי וימוני וכו"ס.

שמעתי מאיש א' מעיר ווישניפטשיק הסמוך לעיר פידהייץ שפעם א' הי' אאמו"ר היה"ג וכו' זלה"ה קרוי על ד"ת לעיר הנ"ל שהי' בשם מחלוקת בני העיר עם הרב דשם ובתוך הטענות כיבה אברך א' את הנרות בבית שהי' הד"ת ונתהוה חושך ינתחלחל אאמו"ר ז"ל מאוד וברח לנפשו לבית אחרת כי דימה בנפשו אולי יתהוה מזה מה ויכי איש את רעהו והי' לו חלישת הדעת והקפדה על זה שעשה אף שלא ידע מי ואחר עבור איזו ינעים נתחרט האברך אשר עשה וביקש מטוי והפשיט נעליו וקיבל נויפה בפני כל העומדים ואמר הי' ז"ל את כבודי אני יכול למחול והנני מיחל במחילה גמורה ואין לי שים טינא יתרעמות כי אין ברצוני ח"ו שיענש מי על ידי אך כבוד התורה אין בידי למחול ואם מן השמים ימחלי לי גם אני מסכים ואחר גמר הדין נסע לביתו ותיכף ראו בעינים פקוחות איך שנפל האברך הנ"ל משמי רום עד שאול תחתית בקוצר ימים וגמחה שמו מבין החיים ולא נשאר ממנו אף משתי בקיר מכל אשר לו השם ישמרנו מכל רע ואך טוב יסובבנו סלה:

עוד דבר אחד שמעתי מאיש אחד מברעזאן שפעם אחד בליל הראשון או שני של פסה אירע שאלה חמורה אצל איש א' והלך לשאול לבית הרב והנה הוא ז"ל כבר ישב על הסדר וכאשר שמע השאלה פשט את הקיטל והתחיל לעיין בענין השאלה וביקש להשואל שיכרא את הראב"ד הרב וכו' ר' משה ישראל נ"י חתן אחי הרב יכו' ז"ל אשר הי' אז ראב"ד בעיר ברעזאן וגם הוא הי' יושב על הסדר וירד מן הסדר ובא לבית אאמו"ר הרה"ג יכו' זלה"ה והתחילו לפלפל ולכלכל כי הי' ענין חמור איסור חמץ בפסח בלילה הראשונה או בשני' ע"כ אמר להראב"ד הנ"ל נכתן ונחשוב כל הדיעות והשיטות כמה הם הן לאיסור יתן להיתר יצאנה כי המה הרכים והתחילו לחשוב את כל שיטה בפרוטריט הרכה מאוד והי' שוויים הכתירים והאוסרים ואמר הוא ז"ל אני מצרף להשם ברוך הוא ושמו מבורך לעולמי עד להכיתירים וגם אני מצרף א"ע להמתירים וגם אתה תודה להמתירים ומעתה רבו המתירים ואחרי רבים להטית והתיר את השאלה. ומעודו הי' כחו בהתירא כי כח דהתירא עדיף ואשריך שיצאת בהיתר.

ע"כ דברי דורי הרה"ג מוה"ר צבי הירש הכהן שכדורן ז"ל בן אמו"ר ס"ק רשכבה"ג כהרש"ם זצוק"ל בקונט' "אהל שם" המצורף לספר דרכי שלום (כללי הש"ס) שהוציא דודי הנ"ל בשנת תרפ"ט

חזאת אשר שלה אחי הרה"ג מוה"ר יוסף הכהן ז"ל לדודי קצת הוספות לתולדות אצמור"ר זצוק"ל וזיע"א.

שוכט"ס לכבוד דודי יקירי הרכ וכו' מוה"ר צבי הכהן שליט"א.

אורו עיני וכל בתי נפשי מלאו גיל בהקשיבי לדעת כי הקריב אל מלאכת הקודש להוציא לאור פני תבל בספר היקר הנקבע בשם דרכי שלום כללי הש"ס והפוסקים מכ"ק אא"ז הרה"ג וכו' ולה"ה אשר ידעתי כי כל ימיו השתוקק להוציא לאור עולם כאשר ציין כבוד דודי המו"ל לעיין בספר משפט שלום בהקדמה ואמת ניתן לאמור כיהודה ועוד לקרא אשר הוא אור מאיר ומועט מחזיק מרובה וכבוכבים יוהירו וינהירו עיני ההוגים בו כרוב בקיאות וחריפות עד להפליא ומשמים זכו לו להיות ממזכי הרבים לטעות פרי עץ הדור כגן חמד ספרי של אבא מארן ולה"ה הנדפסים נתקבלו בכל תפוצות ישראל ובטוח אנכי כי בעזר השם גם החיבור הנחמד הזה יתקבל ברצון וככיכורה בטרם קיץ יאספו כל הוגי דת ישורון אל ביתם הכרכה לשכון באהלי שם.

ואחרי כי הודיע לי שברצונו להציג בהתחלת הספר איוו דברים מתולדות ומאורעות אא"ז ולה"ה למען ידעו דור אחריו את אשר פעל ועשה. ע"כ הנני לשלוח לו מה מהדברים אשר שמעתי מפיו ז"ל וגם מה שבעיני ראיתי בימי חורפי בעת אשר נתגדלתי עלי ברכיו וגם אחר כן כל ימי אשר נרו יהל על ראשינו.

א) בהיותו ילד צעיר לימים כבר חמש או שש למד כל סימני ההלכות משו"ע או"ח ויו"ד בע"פ והי' שגורים על פיו בע"פ פעם אחת שאל אותו ת"ח אחד בראותו מחפש סימני השו"ע מדוע אהה מחפש בסימנים אחרי אשר אתה אינך מבין בהספר הלזה ולמה לך לקרוע ספרים בחנם הראה לו איך הוא זוכר בע"פ כל סימני ההלכות ונשתומם האיש על המראה וסיפר זאת בפני קהל ועדה.

ב) בעת נשיאתו אשר הי' אז כבן ט"ז שנים כבר נשמע שמעו הטוב בין החיים ובאו חכמי עיר בילקאמין לקבל פניו שחרו ובקשו מאתו שיאמר לפניהם איוו דרוש כמנהג בחורי חמד והשיב להם שהמה ידרשו מאתו באיוו מקום בש"ס ידרוש ויפלה עמם וכאשר אמר כן הי' ודרש לפניהם דרוש ארוך בחריפות ובקיאות ותצלנה אזניהם משמוע זאת (אמר המו"ל כמדומה ששאל מאתו כמס' ב"ב דף י' ע"א הוא הי' אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו כו' ואמר להם כלאחר יד על כל דבר הסוגי' של הר קשה ובסוגי' של ברזל מחתכו וכן על כל דבר ודבר הקושי' מסוגי' זו ותי' מסוגיא אחרת וגם הדקדוקים אשר ישנו בשם כזה מחתכו וכוה מפעפעו ובאחרת מכבין וסוכל ומפור ושובר ומפיגו עד צדקה מצלת והי' לפלא גדול).

ג) בשנת תרכ"ד בהיותו כלכוב לרגלי מחלת ז' היא א"ז הרבנית תנצב"ה והוכרח להיות עמה שבועות אחדים אוה למושב לו בעת אשר יכול לעזוב אותה בכית הרה"ג וכו' ר' יוסף שאל ז"ל ודיבר אתו עמו בכל דבר קשה וחמור והתיעץ עמו בכל השו"ת שבאו לפניו בעת ההיא והפליא אותו בפי כל באמרו כל רו לא אניס לי' ובעת אשר קיבל מאתו ברכת הפרידה הוהיר את א"ז תנצב"ה ע' כאהלי שם מאת דודי הרב המחבר ספר הלזה אות י"ב ותמצא.

ד) שמעתי בהיותו כעיר פאטיק והי' אז עוד צעיר לימים נהווה שאלה חמורה על תפלין יקרים מכתב יד של הרה"ק ר' צבי סופר הכעש"ט ז"ל ושאלו את הכד"צ

בביטשאטש ולא מצאו שום היתר ויצא הפסק בפסול ויען כי השואל הי' בהול מאוד על התפלין יקרי המציאות התיעץ עם א' ממכיריו בהתאין על האבדה היכה יען שלא נמצא חמורתו ויעצו אותו שיסע לעיר פאטיק כי כבר נודע שמו לתהלה בכל הגליל וכאשר הראה לו התפלין ירד לעומק ההלכה והעלה מרגליות בידו והכשיר התפלין והשואל שמח בזה עד למאוד וכמעט רצה לנשק כפות ידיו וכאשר שב לעירי סיפר להב"ד דשם שהרב מפאטיק הכשיר לו התפלין לבשו קנאה וערכו והציעו השאלה הלזו לפני הרה"ג יכ"י בעל שו"ת שיי"מ ז"ל והרב בעל השו"מ הנ"ל הסכים עמם לפסול התפלין יתהום כל העיר יכאשר נשמע זאת לאוני אא"ז הרה"ג וכו' ולה"ה לא זע ולא חל ורק ערך מכתב והציע יסידו אשר בנה אדני ההיתר וביקש מאתו שיעיין בהיתירו ולהשיב לו אם אולי שגה בהיראתו ונודע לכתביר תומתו וצדקתו של הרה"ג בעל שו"מ הנ"ל אשר אך אהבת תורת אמת הגה ריחו והשיב לו בלשנוי הלזה אחרי אשר עיינתי בדבריו וראיתי כי הצדק אתו לכן הנני משווה נפשי הדינא בי ואני מסכים עם כת"ה להכשיר התפלין בלי שום חשש ופקפק ובהגיע הכתב הזה אי אז החלי לקרוא בשם ונתפרסם לתהלה ולתפארת בכל הגליל.

ה) כח זכרוננו הנפלא אי אפשר לתאר כנודע לכל כי כל מה שראה או שניע אפי' רק פעם אחת נחקק עלי לוח לבו ולא מש זכרוננו בכל עת מציא כמו אך זה בקירוב יאה או שמע הדבר וראה זה פלא אשר בשנה האחרונה לימי חיו כאשר נחלה לי"ע במחלה אנושה והרופאים אמרו נואש וגם הפראפעסאר מלכוב אמר לי כי עפ"י דרך הטבע אפסה כל תקיד והכי שעותיו המה ספורות וביום ש"ק עמדתי אנכי הכותב סמך למטתו לסעוד ולתמכו ובחדר החיצונה נתאספו הרבה אנשים שבאו לשאול לשלמו ונתעורר בין האנשים הנאספים איוו וויכוח בשאלה אחת בהלכות בהמ"ז וכאשר שמע קול הרעש והמולה שלחני לשמוע מה קיל הויכוח הזה וכאשר אמרתי לו במה המה מחווכחים כי באמת רציתי לדעת אם דעתי לעצ כזאת דעת חורה זכה וברורה וכאשר הקשיב השאלה אמר לי חתך בלשוני הטהיר לעיין בשו"ת רע"א בסופו תוך המפתחות מוכא השאלה הזאת וחפשני ימצינו הדבר מביאר בתיקוס אשר הראה תוך המפתחות מוסגרים איוו תיבות פתרון השאלה הזאת ויפג לב כל האנשים בראותם כי גם במצב כזה ל"ע במחלה אנושה ומסוכנת לא נס רוחו וכחתי אז חתי עתה וכל רו לא אניס לי' וכעבור ימים אחדים והיטב לו מעט מעט יראה אותו הפראפעסער פעם שנית אמר לי בזה"ל עפ"י דרך הטבע לא האמנתי לראות אותי עוד בחיים אולם כנראה חסד השם חופף עליו וחסדי שמים המרובים יקיפורה וצויה עליו לנסוע לכפר מארשין סמוך לסטריא ידרינא בהיותי בשם עמו בא לפניו רב אחד מארץ רוסיא ואא"ז מוה"ר הרה"ג וכו' ז"ל הי' חלוש מאוד ושכב על מטתו בתוך הגן ואנכי לא רציתי להניח את הרב הזה ועוד איוו אנשים אשר באו לקבל פני רבן של ישראל לבוא לפניו כי ראיתי חלישת כחו אולם פקדונו שמרה נפשי כי צייה ופקד עלי במפגיע אשר יבוא הרב מרוסיא אליו וסיפר הרב הנ"ל כי במכוין עשד דרכו לברעזאן למען יזכה לקבל פניי ולאשר לא קרה אותו בכיתו שם דרכו לקבל פניו והתפאר לפניו כי יש לו תעודות מרכני רוסיא מפורסמים כי הוא גדול בתורה ובתוך השיחים אמר כי חמשה מסכתות זוכר הוא בע"פ כמעט עם הלשון ושאל אותו אא"ז הרה"ג ז"ל איזה הם המסכתות וכאשר השיב לו שם המסכתות שאל אותו הרב שאלות ולא ידע הרב מרוסיא הנ"ל פתרונו והתפלא אא"ז הרה"ג ז"ל ואמר לו הלא השאלות האלו פתרונו נמצא בפרוש במסכת אשר כבודו זוכר בע"פ ונבהל הרב הנ"ל והראה לו מקומם או נשתמם הרב הנ"ל ואמר אנכי באמת הנני זוכר המסכתא בע"פ בכ"ז את אשר הראה לי כמעת"ה עתה לא ראיתי ולא ידעתי עד כה אשר האיר לי רבינו את עיני והנני רואה עתה הדברים מבוארים ומפורשים וע"ז נאמר והאר עינינו בתורתך ובאותו המעמד אמר לו אא"ז הרה"ג ז"ל פלפול עמוק בסוגיא דפוגמת.

ובאשר הלכו הרב הנ"ל וסייעתו אמר לי זה כחמשים וחמשה שנים אשר חירש הפלפול הנ"ל ומאז לא בא על פיו ורק עתה עלה על רעיוני והצעת לי לפני הרב הנ"ל.

ואו) אמר המו"ל את הספר דרכי שלום עם ההקדמה אשר נקרא בשם אהלי שם אציג פה דבר נפלא אשר עין בעין יחזה איך עיניו כיונים על אפיקי המים ולא נעלם מאתו אף דבר קטן אפי' מהאגדות חז"ל מכולם לא זו עד שהוציא מה ממאמרים חז"ל והן שאלו שאלו אותו דין תורה איך ששני אנשים הי' להם טו"ת ומובא השאלה הנוכחי בשו"ת מהרש"ם ח"ב תשו' קנ"ח וז"ל בדבר הדו"ד ששמע ממני בראובן ושמעון שהי' שניהם ת"י שר אחד ששכרו עסקים מידו והשר הנ"ל ביקש מראובן להלות לו אלף ר"כ ולא רצה מיראתו שלא ירצה אח"כ להתגרות עמו לתבעו בדא"ה וחזר השר וביקש זאת משמעון ובא שמעון לראובן וא"ל שילוח הוא להאדון והוא יהי' ערב ונתן לו כתב ערבות אך לא בלשון קבלנות וראובן הלוח להאדון נגר שטר וועקסיל ובהגיע זמן הפרעון לא פרע השר ותבע ראובן משמעון וטען שמעון שהוא רק ערב ולא קבלן ע"כ יתבע מקודם מהשר בדא"ה וראובן השיב כי הלא מתחלה יראתי מזה להתגרות עם השר. ואמרתי דבכה"ג גם מסתמא הוי קבלן וראי' מדברי מהרש"א בח"א לפסחים דף ק"ח ע"ב בהא דאמר הקב"ה לשר של ים פלוט ליכשה ואתן לך א' ומחצה א"ל כלום יש עבד שתובע את רבו א"ל נחל קישון היא ערב כ' המהרש"א וז"ל הגם שתובעין את הלוח תחלה בסתם ערב מ"מ הכא כיון שאין עבד חובע את רבו נעשה הערב מסתם ערב קבלן עכ"ל והי' בזה ע"ש עוד בדבר הזה.

ז) גם שמעתי מאת הרה"ג וכו' מו"ה אברהם מענדיל שטינבערג ז"ל אב"ד בראדי אשר סיפר לי אשר פעם אחת הי' לו שאלה חמורה וכתב לאאמור"ה הרה"ג וכו' ז"ל והשיב לו שדבר זה מפורש ברש"י בדברי הימים והי' בעיניו לפלא איך הוא כמה פעמים למד הרש"י הנ"ל ולא הבין כלל ועתה האיר עיניו וראה איך הדבר מפורש ברש"י הנ"ל ועוד כמה דברים מופלאים אבל הלא תקצר היריעה מהכיל לפרוט את כל ע"כ מהמו"ל.

ח) בעיני ראיתי בהיותי אתו עמו בעת האסיפה הגדולה במינוי הנשיאים והאמרכלים מאה"ק בענין קופת רמבעה"נ אשר היו בעיר סאנדאווע ווישנא בשנת תרס"ח והכי כל העדה שמו עיניהם עליו אשר הוא יקרא להאסיפה וע"פ קול קריאתו נקבצו ובאו רוב רבני גדולי ארץ גאליצא ובתוכם גם צדיקים וקדושים וגדולי ארץ כמו הגאב"ד לבוב בראדי וישא והרה"צ משיניווא צעשינאו ודאלינא וגם הגבאים מכל עיר והי' לערך מספר אלף איש. ובהתקבצם יתד לתוך ביהכנ"ס הגדולה דשם עלה אא"ז הרה"ג ז"ל על הבימה ופתח פה מפיך מרגליות בדרוש קצר רב האיכות אשר הפליא אוזן כל שומע ואין ברצוני להאריך ולהעתיק את כל הדרוש כי לא יספיק הגליון ואם כי נתהווה על האסיפה איזהו פירוד הלבבות אשר בראשית הדבר כמעט מן הנמנע הי' לבא לעמק השווה אולם הוא ברוב חכמתו הטה הדבר בטוב טעם ודעת ונשקט המריכה וגמרו הבחירה ואספר את כל הכבוד אשר כיבדו אותו בשם כל הרבנים הגאונים והצדיקים כי כל אחד התאמץ בשמחה לשרתו בכל אשר כיכלו ונהיגא שפעם אחת בעת סעודת הצהרים הביא לפניו הגה"ק אב"ד צעשינאו ז"ל מים לרחוץ ידיו והרה"ק מדאלינא החזיק המטפחת וא' מהצדיקים החזיק הקערה אשר בה רוחצים כי כל א' ביקש שירות אחד וכאשר ראה זאת אא"ז הרה"ג ז"ל נתחלחל מאוד ולא רצה שגדולים יצדיקים ישרותו אולם המה ברוב ענוותנותיהם הפצירו מאתו אשר יתרצה בזה באמרו אשר כל ימיהם השתוקקו מתי תבוא לידם שימוש ת"ח אמיתי ועכשיו שומן השם לידם לא יקיימוהו ע"כ הטא אוזן קשבת לדבריהם באמרו רצונו של אדם זהו כבודו ומצוה לשמוע דברי חכמים.

ט) בחורף תרס"ט נסע עוד הפעם לעיר טארנוי בדבר מעות א"י הנ"ל ונקבצו שם רק חמשה רבנים ועליהם אא"ז הרה"ג ז"ל וכאותו פרק הציעו לפניהם מכתבי הרבני הגדולים היראים מארץ הגר וראש המדברים הי' הגאון המפורסם וכו' האב"ד חוסט ז"ל ע"ד המכשלה ביי"ש סליוויוויץ הנעשה בסלאוואניע בבתי מחרשות גדולים אשר בעליהם המה הולכי קדימה ואין אמון בס' ורק על סמך איזה נאמנים יתנו רבנים תעודותיהם והכשרים על הסליווואויץ הנ"ל לשותת כחג הפסח אף כי חמץ גמור הוא כי המה סומכים רק על הנאמנים ונתברר כי הנאמנים קלי הדעת ומכשילים הרבים והגאון מחוסט הנ"ל צווח ככרוכיא על גידל המכשלה אשר אלפים מישראל נכשלים ח"ו באיסור חמץ בפסח ר"ל. ובקשו מאא"ז הרה"ג ז"ל באשר הוא רבן של ישראל אשר מקולו קול התורה ישמע בכל המדינות ועליו איפוא מוטל הדבר לאפרושי מאיסורא והסכימו כל הרבנים אשר הי' אז בטראנא עמו בצווחא להדפיס קול קורא ולאסור כל המשקאות אשר נעשו בבתי מחרושת אשר בעליהם בעצמם אינם יראי' ד' נאמנים באיסורים אף אם יהי' להם נאמנים רבים כי כבר נוכחו לדעת אשר הנאמנים אם בשגגה מפני חסרון ידיעתם או בודון לבכם יכשירו את האסור. ולכן כל יעז שום רב ליתן כשגגה על סמך נאמנים ואם ימצא רב אשר לא ישמע לקול האזהרה מקלו יגיד לו והכשרו הוא כחרס הנשבר ותחתמו כל הרבנים על הקול קורא הנ"ל. ויען שבעת ההוא נתפרסם הכשר על פאברייקנט אחד מרב אחד מאונגארן דפקיעי שמו לת"ח וירא ד' ונוסף עוד תעודה מרב גדול וכפרסם במדינתונו. (ולמען כבודו אעלים שמו) יעץ אא"ז הרה"ג ז"ל להעריך מכתב אל הרה"ג הנ"ל ולתאר לפניו כל הדברים ולראות שגם הוא יחזור מהכשרו ויצטרף בצירופא דמירנ' ירבנן להסיר מכשול וגם אנכי הכותב הייתי בעת הלוח בטראנא נתמנתי לשלוחא דרבנן להיביל המכתב ולהשתדל אצל הרה"ג שיתן גם הוא חתימתו ויפרסמו הקול קורא ובבואי לרה"ג הנ"ל ומסרתי לו המכתב ודיברתי על לבו התרגז עלי מאוד אף כי מעודי הייתי ממידיעיי ומכיריו ולמרות אשר הראיתי לו מכתבי הרבנים הגאונים מארץ הגר אשר קרובים המה למקום המעשה ומעדין ויגידון על המכשלה הלוח כי רבה הוא. הוא באחת שלא יחזור מתעודתו אס"ר נתן כבר ושפך בוז וקלון על כל הרבנים אשר חתמו על הקול קורא. והקול קורא נדפס ונתפרסם בלי חתימת הרב הנ"ל ובקנאו קנאה בראותו הקול קורא אשר נדפס בלי חתימתו ערך מכתבים לכמה מקומות בבזו וקלון. והכי רק רוח עוים ח"ו משך לב הרבנים האוסרים אף כי נהפוך הוא, ובעת הלוח פגעתי את הרה"ג הצדיק ר' שלום ז"ל אב"ד סטריא בכה לפני על חילול השם ועל מעשה שטן שהצליח. ואמר בזה הלשון: כי בראותי המכתב מהרה"ג אשר בשוט לשונו חלל כבוד כל הרבנים, ובפרט כבוד רבן של ישראל אמרתי שמחויבים לקרוע ח"י ע"ז, אך הלא שקר אין לו רגלים, ואמת אפי' מארץ תצמח, כאשר אך נתפרסם הקול קורא וישראל קדושים המה לא רצו לשבוע ולרוות נפשם באיסור וסורו טמא קראו. נתגלה הדבר הרע הלוח, והדפיס רב א' אשר סמכו על תעודתו במכתבי עתונים כי נתוודע לו בבירור אשר רימו אותו והכי הסליווואויץ הוא חמץ גמור ולכן אל יסמכו על הכשרו כי שגגה יצאה מאתו. וכאשר הגיע העלה העתון הלוח ליד הרה"ג המכשיר התחרט מאוד על מעשיהו, ביקש מעמדי לבקש מטוי ונוכח לדעת כי בשמים מסכימים להוראתו בקדוש, ומשמים מסייעים אותו לטהר את הטהור ותשעה אני יודע בסיום טהור.

כ"ז מאתי הח"מ נכד אא"ז מו"ר הרה"ג ז' יוסף בן מלכה המצפה לישועה בקרב הייר בעיר דאלינא הסמוך לסטריא.